



ЈАВНО ВОДОПРИВРЕДНО ПРЕДУЗЕЋЕ ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ НОВИ САД

21000 Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 25

тел: 021/4881-888 централа, кориснички центар 0800/21-21-21 & факс: 021/557-353

ПИБ: 102094162, Матични број: 08761809

www.vodevojvodine.com

E-mail: office@vodevojvodine.com

## ПРЕДЛОГ

## ПЛАН УПРАВЉАЊА

## ПАРКОМ ПРИРОДЕ „БЕЉАНСКА БАРА”

## ЗА ПЕРИОД 2024-2033. ГОДИНЕ

Јавно водопривредно предузеће  
»ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ«  
Број 11-113/1  
17 JAN 2024 20 год.  
НОВИ САД



ПАРК ПРИРОДЕ  
Бељанска бара

Нови Сад, новембар 2023. године



## **САДРЖАЈ:**

### **ОСНОВНИ ПОДАЦИ**

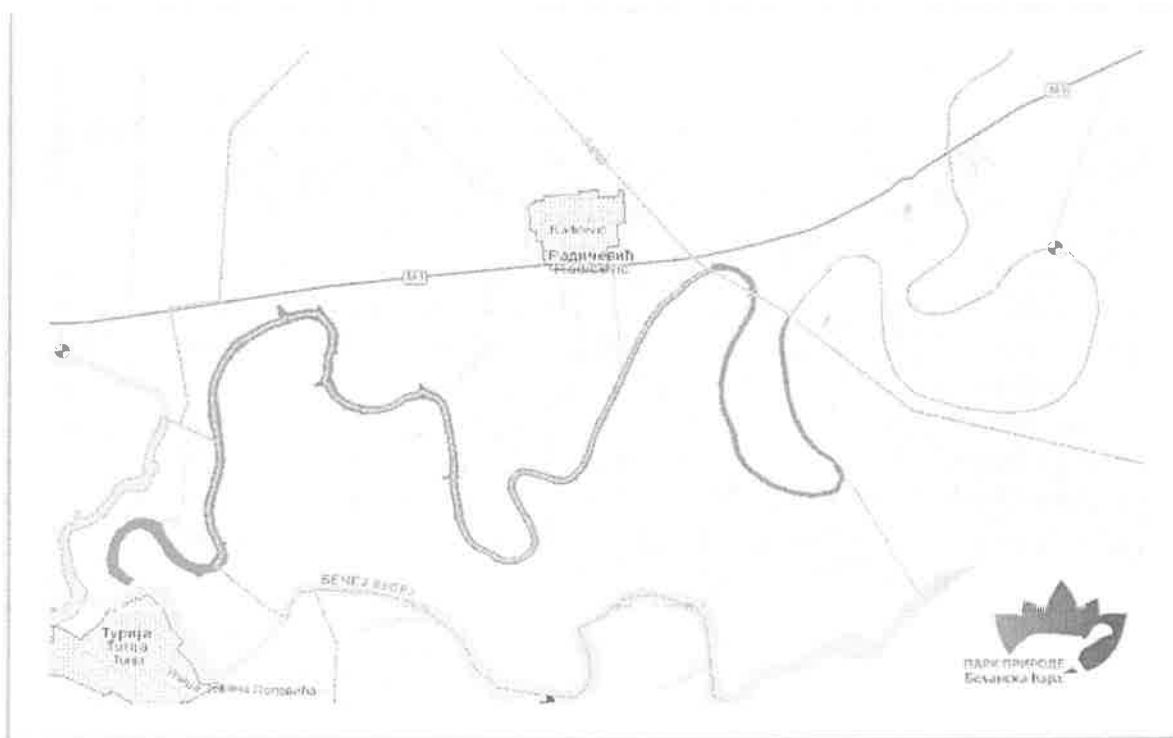
#### **УВОД**

- 1. ПРИКАЗ ГЛАВНИХ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ- ПРИРОДНИ РЕСУРСИ**
- 2. ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА**
- 3. ПРЕГЛЕД КОНКРЕТНИХ АКТИВНОСТИ, ДЕЛАТНОСТИ И ПРОЦЕСА КОЈИ ПРЕДСТАВЉАЈУ ФАКТОР УГРОЖАВАЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА**
- 4. ДУГОРОЧНИ ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА**
- 5. АНАЛИЗА И ОЦЕНА УСЛОВА ЗА ОСТВАРЕЊЕ ТИХ ЦИЉЕВА**
- 6. ПРИОРИТЕТНЕ АКТИВНОСТИ И МЕРЕ НА ЗАШТИТИ, ОДРЖАВАЊУ, ПРАЋЕЊУ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊУ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ**
- 7. ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА**
- 8. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ НА ОДРЖИВОМ КОРИШЋЕЊУ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ, РАЗВОЈУ И УРЕЂЕЊУ ПРОСТОРА**
- 9. ПРОСТОРНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА ПЛАНСКИХ НАМЕНА И РЕЖИМА КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА**
- 10. АКТИВНОСТИ НА ПРОМОЦИЈИ ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА**
- 11. СТУДИЈСКА (ИСТРАЖИВАЧКА), ПРОГРАМСКА, ПЛАНСКА И ПРОЈЕКТНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЦИЉЕВА И АКТИВНОСТИ**
- 12. ОБЛИЦИ САРАДЊЕ И ПАРТНЕРСТВА СА ЛОКАЛНИМ СТАНОВНИШТВОМ И ДРУГИМ ВЛАСНИЦИМА И КОРИСНИЦИМА НЕПОКРЕТНОСТИ**
- 13. АКТИВНОСТИ И МЕРЕ НА СПРОВОЂЕЊУ ПЛАНА СА ДИНАМИКОМ И СУБЈЕКТИМА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНА УПРАВЉАЊА И НАЧИНИ ОЦЕНЕ УСПЕШНОСТИ ЊЕГОВЕ ПРИМЕНЕ**
- 14. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И ДРУГЕ МАТЕРИЈАЛНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ИЗВРШАВАЊЕ ПРОВЕРЕНИХ ПОСЛОВА У УПРАВЉАЊУ ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ И НАЧИН ЊИХОВОГ ОБЕЗБЕЂЕЊА**
- 15. УСЛОВИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ И МИШЉЕЊЕ О ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ**
- 16. ВОДНИ УСЛОВИ**
- 17. РЕШЕЊЕ О ВОДНОЈ САГЛАСНОСТИ**

## ОСНОВНИ ПОДАЦИ

План управљања Парком природе „Бежанска бара“ за период од 2024. до 2033. године доноси се у складу са одредбама члана 52. и члана 53. Закона о заштити природе (Сл. гласник РС бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010 - испр., 14/2016, 95/2018 – др. закон и 71/2021), као и одредбама члана 8. Одлуке о проглашењу заштићеног подручја Парка природе „Бежанска бара“ (Сл. лист општине Србобран бр. 6/2013. и Сл. лист општине Србобран бр. 6/2013.).

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПАРКУ ПРИРОДЕ	
Назив заштићеног подручја	Парк природе "Бежанска бара"
Категорија заштићеног подручја	III категорија
Датум проглашења заштићеног подручја	13.06.2013.
Акт о проглашењу заштићеног подручја	Одлука о проглашењу заштићеног подручја Парка природе „Бежанска бара“
Површина	173,12 ha
Управљач	ЈВП "Воде Војводине"
Адреса	Булевар Михајла Пупина 25, 21000 Нови Сад
Телефон	021/4881-888
Интернет сајт	<a href="http://www.vodevojvodine.com">www.vodevojvodine.com</a>
e-mail	<a href="mailto:office@vodevojvodine.com">office@vodevojvodine.com</a>



Планом управљања одређује се начин спровођења заштите, коришћења и управљања заштићеним подручјем, смернице и приоритети за заштиту и очување природних вредности заштићеног подручја, као и развојне смернице, уз уважавање потреба локалног становништва. На план управљања заштићеним подручјем које је проглашено актом надлежног органа аутономне покрајине, односно надлежног органа јединице локалне самоуправе, сагласност даје орган надлежан за послове заштите животне средине аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе по претходно прибављеном мишљењу завода.

## УВОД

Сагласно члану 41а, став 4. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010-испр., 14/2016, 95/2018 – др. закон и 71/2021) и Споразуму о стављању под заштиту Парка природе „Белјанска бара“, који су закључиле Скупштина општина Бечеј и Скупштина општина Србобран, ове локалне самоуправе, донеле су, појединачне одлуке о проглашењу заштићеног подручја Парка природе „Белјанска бара“. Тако је Скупштина општине Србобран на 8. седници одржаној 13.06.2013. године, донела Одлуку о проглашењу заштићеног подручја Парка природе „Белјанска бара“, која је објављена у „Службеном листу општине Србобран“ бр. 6/2013, док је Скупштина општине Бечеј донела истоимену одлуку на 12. седници одржаној дана 27.06.2013. године. Ова одлука је објављена у „Службеном листу општине Бечеј“ бр. 7/2013.

Парк природе „Белјанска бара“ поверен је на управљање ЈВП „Воде Војводине“ из Новог Сада, на основу члана 7. Одлуке о проглашењу заштићеног подручја Парка природе „Белјанске баре“.

Подручје Белјанске баре проглашава се заштићеним подручјем од локалног значаја, односно III категорије, и ставља се под заштиту ради очувања дивљег биљног и животињског света, међу којима је преко 80 таксона васкуларне флоре, 10 биљних заједница, 23 врсте риба, 7 врста водоземаца, 2 врсте гмизаваца, 136 врста птица.

Основни природни ресурс Белјанске баре је њен водоток, значајан пре свега за развој рибарства. У приобалном подручју као ресурс јавља се трска, мада се њено коришћење као и коришћење рибљег фонда мора ограничити мерама заштите простора. Простор Парка природе „Белјанска бара“ са својим очуваним природним одликама и заштитном зоном, пружа могућности за успостављање различитих облика туризма у оквирима одрживог развоја овог простора. Овако очувана станишта у Војводини и поред доминантних антропогених утицаја, данас представљају реткост, због чега се намеће неопходност њихове заштите ради очувања оно мало природних станишта који представљају уточиште ретким биљним и животињским врстама.

## 1. ПРИКАЗ ГЛАВНИХ ПРИРОДНИХ И СТОВРЕНИХ ВРЕДНОСТИ - ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Парк природе „Бељанска бара“ позициониран је у централној Бачкој, у Аутономној Покрајини Војводини. Бељанска бара настаје од неколико плитких долова, који се састају 3 km северно од Старобечејских салаша, затим тече у правцу југо-запада и улива се у Велики бачки канал код Турије. Територијално се налази на подручју општина Бечеј и Србобран.

Укупна површина Парка природе „Бељанска бара“ износи 173,1 ha, од чега 140,5 ha припада територији општине Бечеј, а 32,6 ha територији општине Србобран. Структура површине према власништву показује да је највећи део површине (170,3 ha) у друштвеном власништву, корисника ЈВП „Воде Војводине“, осим 1 ha корисника ВДП „Средња Бачка“ Бечеј. У приватном власништву је око 3 ha, који се воде као трстици и мочваре.



У геоморфолошком погледу локалитет је усечен у лесну терасу. Горњи делови тока налазе се на бачкој лесној заравни, а доњи део на пространој јужно-бачкој лесној

тераси. На топографској површини лесне терасе уочавају се морфолошки облици: лучна удубљења, брежуљкаста узвишења, долови и долине.

На свом току, дугачком 39 km, Бежанска бара гради петнаестак меандара, од којих су изразити они у близини железничке пруге Бечеј-Врбас. Ово је последица малог пада терена, геолошког састава и уопште специфичних услова отицања. Њена ширина је у горњем делу тока 1-2 m, а у доњим деловима 150 m. Највећа дубина воде мерена је 600m узводно од ушћа у Велики бачки канал и износи 2,8 m. Због карактеристика терена, падавинска вода има веома малог удела у храњењу тока, јер је отицање на ниском и равном терену споро, испаравање знатно, а добар део ове воде гравитира ка суседним токовима Криваје, Великог бачког канала или Чика.

## Вегетација

Водни режим Бежанске баре карактерише успорени проток воде на равном терену Бачке. Условљен је великим меандрирањем реке, спорим дотицањем воде из фреатске издани, падавинама и дотоком воде из Великог бачког канала. У летњим периодима она пресушује у горњим токовима, а за време великих суша и на деловима меандра корита који су ближи ушћу. Због тога је овде заступљена вегетација најситнијих водених сочевица. Вегетација најкрупнијих макрофита је слабо заступљена. У приобалним деловима развијена је семиакватична, мочварна вегетација око воденог тока, која обраста око 1/3 површине Бежанске баре. На појединим деловима меандара корито је скоро у потпуности под трстицима у којима се јављају и жбунасте формације врбе иве (*Salix caprea*) и крте врбе (*Salix fragilis*). Уз делове меандара формиран су и једноредни засади еуро америчких топола, жбунасте формације са трњином (*Prunus spinosa*), клоновима беле тополе (*Populus alba*) и беле врбе (*Salix alba*). Обале, нарочито око ћуприја обрастају појединачним стаблима дрвенастих инвазивних врста: пенсилванског јасена (*Fraxinus pennsylvanica*), негундовца, пајасена (*Acer negundo*) и багрема (*Robinia pseudoacacia*).

## Водена вегетација

У воденој вегетацији Бежанске баре није наглашено појављивање фитоценоза у правилнијем еколошком низу од средине водотока ка обали, какав је случај код највећег броја водотокова равничарских речица, мртваја и бара (Јегричка, Мртва Тиса, Царска бара и др.). У дубокој води доминирају субмерзне састојине асоцијација: дрезге (*Ceratophylletum demersi*), дрезге и жабогриза (*Ceratophyllo-Hydrocharitetum morsus-ranae*), кроцања и таласиња (*Myriophyllo-Potametum*), а непосредно уз обалу у плиткој води водене сочивице (*Lemno minoris-Spirodeletum polyrrhizae*). Само на неким деловима евидентиране су састојине заједнице сочивице и мешинке (*Lemno-Utricularietum vulgaris*). У условима плитке и мање осветљене воде ограничено се појављују састојине фитоцинезе (*Lemnetum trisulcae*), а у плиткој води, на само једном локалитету, фрагменти заједнице ситних мрестењака и жабљака (*Parvipotameto-Zanichellietum pedicellatae*). Едификатор (*Lemna trisulca*) има псеудофлотантно обележје јер је сасвим потпљена у води, долази испод њене саме површине, па даје утисак пливајуће биљне масе. У средишњим и дубљим деловима водотокова заступљена је заједница дрезге

(*Ceratophylletum dermesii*) које заузимају велике површине градећи ткз. „подводне ливаде“. Најдоминантија заједница на овом подручју, најчешће се појављује у деловима у којима није каналисан, развијене су заједнице дрезге и жабогриза, свезе (*Hydrocharition*). Значајну улогу имају кроцањ (*Myriophyllum spicatum*), водена сочвица (*Spirodela polyrrhiza*) и водена папрат (*Salvinia natans*). Најлепше састојине забележене су на делу ушћа у канал ДТД код Турије и око ћуприје код Боткиног салаша.

### Мочварна вегетација

На стално или повремено плављеном обалском региону развијају се састојине мочварно-барске вегетације фитоцинеза: трстика са усколошним рогозом (*Scirpo-Phragmitetum subass. typhetosum angustiforae*), трстика са широколисним рогозом (*subass. typhetosum latifoliae*), Трстика свезе (*Phragmition communis*) представљена је са заједницом сите и трске (*Scirpo-Phragmitetum*) које у еколошком погледу представљају прелаз ка сувоземној вегетацији. У приобалном појасу, у деловима ниског терена где се вода разлива, доминирају чисти тршћаци (*Scirpo-Phragmitetum subass. phragmitetosum*). Састојине ове асоцијације покривају велике површине, на неким местима и неколико десетина метара. Знатне површине заузимају састојине са усколисним рогозом (*Scirpo Phragmitetum subass. thyphetosum angustifoliae*), у тршћацима формираним на деловима водотока Бежанске баре који није каналисан.

### Фауна инсеката

На простору Бежанске баре нису регистроване врсте инсеката које се у Србији сматрају природним вредностима. Бежанска бара представља веома важно станиште за аутохтону фауну инсеката. Регистроване су врсте које су заштићене у суседним земљама. Према IUCN Црвеној листи угрожених биљних и животињских врста, гроф скитница (*Nemianaxehippiger*) и ватрени јуришник (*Crocothemiserythraea*) имају статус последње бриге. Акватичне макроинвертебрате представљају добре индикаторе квалитета воде и станишта. Анализа састава ове фауне може да пружи значајне податке о евентуалним дистурбацијама неког воденог екосистема, како у просторном, тако и у временском смислу (*Notonecta glauca*) и (*Ranatra linearis*) представљају типичне представнике водених стеница. Сусрећу се готово на свим водотоцима чија је проточност мања. Осетљиве су на присуство пестицида у води, па стога могу послужити као индикатори загађености воде хемијским материјама које су у употреби у пољопривреди. Може се закључити да је на основу анализе популација инсеката, квалитет воде у почетним окнима од ушћа (сектор I и II) најбољи.

### Фауна риба

Истраживањем је евидентирано да ихтиофауну Бежанске баре чини 23 врсте риба, представника 8 фамилија. Најбројније су врсте из породице шарана (*Cyprinidae*) - 14 врста (деверика, црноока деверика, уклија, буцов, сиви толстолобик, сребрни караш, златни караш, амур, шаран, бели толстолобик, амурски чебачок, бодорика, црвенперка, лињак). Потом из породице греча (*Percidae*) – врсте (балавац, греч, смуђ). Остале фамилије су заступљене са по једном врстом (*Esocidae*) штука, (*Ictaluridae*) амерички

сомић, (*Gobiidae*) чиков, (*Siluridae*) сом и (*Centrarchidae*) сунчаница, (*Gobiidae*) главоч. Са аспекта заштите фауне риба, према Уредби о заштити природних вредности („Сл.гласник РС“, бр. 50/94) заштићени су чиков (*Misgurnus fossilis*) и балавац (*Gymnocephalus cernuus*), при чему је балавац заштићен само на подручју Војводине.

### Фауна водоземаца и гмизаваца

На подручју Бељанске баре забележено је 7 врста водоземаца и 2 врсте гмизаваца. Врсте водоземаца које су регистроване на подручју Бељанске баре: мали мрмољак (*Triturus vulgaris*), црвенотрби мукач (*Bombina bombina*), зелена крастача (*Bufo viridis*), гаталинка (*Hyla arborea*), зелена жаба (*Rana kl. esculenta*), мала зелена жаба (*Rana lessonae*), велика зелена жаба (*Rana ridibunda*). Врсте гмизаваца регистроване на подручју Бељанске баре: барска корњача (*Emys orbicularis*) и белоушка (*Natrix natrix*). Ради очувања херпетофауне овог подручја неопходно је очувати и унапређивати разноврсност станишта на овом подручју.

### Фауна птица

Бељанска бара, заједно са Кривајом, Јегричком, Тисом, Бечејским рибњаком и Мртвом Тисом чини комплекс блиских и међусобно зависних водених станишта који насељава богата и разноврсна фауна птица. Значајно је присуство колоније чапљи, поготово због гнежђења пупурне чапље (*Ardea purpurea*). Од изузетне је важности и гнежђење патке њорке (*Aythya nyroca*), као и повремени долазак малог вранца (*Phalacrocorax pygmaeus*) врсте са Светске Црвене листе.

Многе врсте птица Бељанске баре значајне су у националним и међународним размерама. 71 врста заштићена је као природна вредност Уредбом о заштити природних вредности Републике Србије („Сл.гласник РС“ 50/93) и стављене су под режим заштите I степена. 51 врста налази се на SPEC листи, од чега SPEC 1-четири, SPEC 2-једанаест, SPEC 3-тридесет и шест. Врсте категорисане као SPEC 1, спадају у групу најугроженијих животиња на Планети. То су мали вранац, патка њорка, орао белорепан (*Haliaeetus albicilla*) и степски соко (*Falco cherrug*). 19 врста птица са Бељанске баре, налазе се на CITES листи, од тога орао белорепан, степски соко, кукувија (*Tyto alba*). 32 врсте захтевају посебне мере заштите станишта – Emerland.

Најважније станиште за гнежђење птица на Бељанској бари су плутајућа вегетација трестених острва, тршћаци и остала приобална вегетација. Врсте којима треба посветити пажњу су црвена чапља, гак (*Nycticorax nycticorax*) и букавац (*Botaurus stellaris*). Поред њих овде се гнезде барски петлован (*Rallus aquaticus*) и трстењаци (*Locustella*). Забележена гнездарица је и веома ретка врста модровољка (*Luscinia svecica*).

### Фауна сисара

На ширем простору Бељанске баре пребивају врсте које нису везане за специфична станишта. Фауна сисара је заступљена са значајним бројем врста. Међу



врстама бубоједа утврђено је присуство јежа, кртице и водене ровчице. Сви представници бубоједа су законом заштићени као природне реткости.

Од представника реда глодара, повољне станиште услове налази бизамски пацов (*Ondatra zibethica*), док замочварени део настањује водена волухарица (*Arvicola tererestris*).

Из реда звери на простору Бељанске बारे живи јазавац (*Meles meles*). Често се среће ласица (*Mustela nivalis*) и твор (*Mustela putorius*). Породица паса (*Canidae*) заступљена је са 2 врсте: лисицом (*Vulpes vulpes*) и шакалом (*Canis aureus*).

Од великог значаја је и присуство видре (*Lutra lutra*), која представља природну реткост, а према IUCN категоризацији означена је као угрожена врста.

Од преставника ловне дивљачи регистровани су зец (*Lepus europaeus*) и срна (*Capreolus capreolus*). Ловно подручје припада територији ловишта „Бечејски салаши“.

## 2. ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Бељанска бара у целој својој дужини пружа се унутар културног предела који је човек изменио за своје потребе. Бројне људске активности су коришћењем ресурса измениле квалитет станишта, нарочито због интензивне ратарске производње. Окружење природног добра је аграгарно подручје у коме доминирају ратарске културе. Тип предела је отворен, без шума или пољозаштитних појасева. Нестанком салаша, нестали су и дрвореди, као и групације стабала, а настао је хомогени предео ниског биолошког и предеоног диверзитета. Несумњиво је да водоток Бељанске बारे представља једно од очуваних природних подручја у ширем окружењу, што показује присуство бројних ретких врста флоре и фауне, специфичних биљних заједница водене и мочварне вегетације, са фрагментима реликтног трестеног станишта. Овако очувана станишта у Војводини, и поред доминантних антропогених утицаја, данас представљају реткост, због чега се намеће неопходност њихове заштите ради очувања оно мало природних станишта који представљају уточиште ретким биљним и животињским врстама. Еколошки значај Бељанске बारे огледа се у функцији очувања различитих типова вегетације и разноврсних заједница, везаних за водена и влажна станишта. Ово природно добро је рефугијум за угрожене биљне и животињске врсте. Водена и мочварна станишта представљају значајна места за гнезђење и миграцију птица на простору Војводине.

Морфолошке особине корита су резултат регулације водотокова, када је плитко и широко корито замењено копаним каналом који је обликован по потребама корисника пољопривредног земљишта и самог водотока. За разлику од других измењених водотокова Војводине димензије и особине вештачки формираног корита се не разликују битно од карактеристика стајаћих вода овог региона. Повезаност बारे са каналом ДТД спречава потпуну изолацију станишта, али за неке слабо покретљиве врсте постојаће уставе и други водопривредни објекти представљају непоходну баријеру.

Од ушћа до првог меандра, ову речицу ћуприје деле на јасно издвојена три окна. Прва целина простире се од ћуприје код ушћа у Велики Бачки канал, преко 1. и 2. окна у којима су наглашени утицају људске активности, до половине 3. окна, где је на обали изграђен највећи туристички објекат на Бежанској бари. Друга просторна целина обухвата део корита који је у близини насеља Радичевић, уз пут Србобран-Бечеј и делове корита у близини напуштеног колосека пруге, са просторним трстицима. Трећој просторној целини припада преостали део корита, узводно од Боткиних салаша, до границе заштићеног подручја. На простору Парка природе „Бежанске баре“ постоји 11 ћуприја. Почевши од ушћа баре у Велики бачки канал, узводно се ређају једна за другом: 1. Бабина ћуприја, 2. Задружна ћуприја, 3. Каћанска ћуприја, 4. Биргешова ћуприја, 5. Гајинова ћуприја, 6. Маркова ћуприја, 7. Ћуприја код Радичевића, 8. Ћуприја код пруге, 9. Ћуприја на Малом Јарошу, 10. Ћуприја код Боткиног салаша, 11. Ћуприја на граници природног добра (почетак првог меандра). Између Баба Евине на ушћу и Задружине ћуприје налази се прво окно, између Задружне и Каћанске друго, а између Каћанске и Биргешове је треће окно. Од значајних локалитета на Бежанској бари издваја се простор Парошког салаша, са очуваним природним вредностима и новоизграђени туристички објекат „Салаш Бежански рај“.

Анализа фито플актона указује на присуство 70 таксона сврстаних у следеће разделе: *Bacillariophyta* (27), *Euglenophyta* (10), *Chlorococcales* (24), *Conjugales* (1), *Cyanophyta* (6), *Volvocales* (2). У фитофитонској заједници Бежанске баре константовани су индикатори различитих степена сапробности. Од детреминисаних врста највећу бројност имале су следеће врсте: *Euglena vidris*, која је индикаторска врста полисапорних изразито загађених вода, *Cyclotella meneghiniana*, *Stephanodiscus hantzschii* и *Oscillatoria tenuis* индикатори  $\alpha$ -мезосапробних вода и *Scenedesmus quadricauda* индикатор  $\beta$ -мезосапробних вода. Фитофитон у воденим екосистемима је веома осетљив на промене физичко-хемијских параметара, те његово појављивање и учесталост може бити значајан биолошки показатељ тренутног или дугорочног стања органске оптерећености неког воденог екосистема. Прелиминарна истраживања фитофитона као показатеља квалитета воде (III и IV класа), указују да постоји опасност од појаве превртања воде због чега долази до помора велике количине рибе.

### **3. ПРЕГЛЕД КОНКРЕТНИХ АКТИВНОСТИ, ДЕЛАТНОСТИ И ПРОЦЕСА КОЈИ ПРЕДСТАВЉАЈУ ФАКТОР УГРОЖАВАЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА**

Због линераног облика и мале ширине природног добра, влажна станишта Бежанска баре су у целини под директним утицајем окружења. Негативни антропогени утицаји присутни су на целом подручју природног добра, изазивајући деградацију и фрагментацију станишта. Ради очувања природних вредности, као и због њиховог унапређења, неопходно је отклањати, односно умањивати негативне антропогене утицаје и примењивати мере активне заштите.

Главни угрожавајући фактор за простор Парка природе „Бежанска бара“ јесте утицај главних околних пољопривредних површина, које се простиру до обала водотокова. Изражен је недостатак заштитних појасева између природних станишта и обрадивих површина. Водоток Бежанске баре карактерише наглашено вијугаво корито са меандерима, који у великом луку обухватају пољопривредне механизације за потребе обраде пољопривредних површина. Интензивно и неконтролисано коришћење биоцида, ђубрива и других хемијских средстава, која спирањем земљишта, подземним водама или на други начин доспевају у корито баре, представља основни фактор загађења воде, односно еутрофикације подручја. Ради спречавања загађења заштите животне средине, приликом примене пестицида, неопходно је поштовати водозащитне зоне и спречити контаминацију вода пестицидима. Простор како непосредне тако и шире околине Парка природе „Бежанска бара“ је под све јачим непосредним антропогеним утицајем, па преостала станишта представљају последњи рефугијум, у ширем окружењу, за фауну водоземаца и гмизаваца. Овај антропогени утицај се посебно испољава кроз: уништавање, односно губитак станишта, фрагментацију станишта, развој пољопривредне производње уз границе заштићеног добра, водопривредне радове и захвате, урбанизацију (изградња викендица), уношење алохтоних предаторских врста.

Најочљивији утицај руба је еутрофикација. Извори азотних и фосфорних једињења су честице ношене еолском и воденом ерозијом, као и материје доспеле у подземне воде. Салаши представљају тачкасте изворе загађења. У непосредној близини природног добра „Бежанска бара“ нема већих индустријских постројења.

Веза Бежанске баре са каналом хидросистема ДТД регулисана је импровизованом уставом. Постоји могућност да услед хаварије на устави, често веома загађена вода из канала и из суседног водотока Криваје продре у Бежанску бару, што би могло имати негативне последице на ихтиофауну и на целокупан живи свет. Ова појава је и периодично регистрована у зависности од прилива отпадних вода које у канал и Кривају испуштају индустријски загађивачи. Зато је неопходно планирати и обезбедити истраживања воде, муља, ихтиофауне и водене вегетације и на основу добијених резултата израдити научну студију „Квалитет воде и муља у водотоку Бежанска бара“. Такође, у наредном периоду би било неопходно израдити пројекте за ревитализацију Парка природе (измуљивање, уклањање водене вегетације, уређење приобаља, кошење трске)... Бежанска бара је једним делом каналисана, а прва три окна су, због уређења и узурпације обале и корита, попримила одлике полу-рибњака. Велике површине отворене воде су обрасле са трстицима и жбунастим формацијама врба, нарочито на ужим деловима корита и увалама. Активностима на уређењу обале у 2008. години уништено је једно од два регистрована налазишта природне реткости, барске папрати (*Thelypteris palustris*) и угрожене врсте мочварне коприве (*Urtica kioviensis*) на реликтном тресетном станишту.

Промене водног режима и мелиоративне активности у протеклом периоду реализоване су према Закону о водама. На подручју Бежанске баре није спроведена регулацијаводног режима. Постојеће програме уређења и коришћења вода корисницима адекватно спроводили. На основу Закона о водама регулација је вршена углавном само

за потребе уређења обала и измуљивања корита на просторима са туристичком изградњом. С обзиром да су присутни негативни утицаји због промена режима површинских и подземних вода, посебно прекомерног одводњавања и сезонског исушивања вода, у наредне две до три године било би неопходно израдити Правилник регулације водног режима Бељанске баре.

Изградња платформи за спортски риболов, сеча ужег или ширег појаса трске за потребе изласка риболоваца на воду, као и измуљивање бечејског дела корита Бељанске баре, потребно је да се реализује по посебним пројектима уз услове Покрајинског завода за заштиту природе.

#### **4. ДУГОРОЧНИ ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА**

У складу са одредбама Закона о заштити природе („Сл.гласник РС“, бр.36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр., 14/2016, 95/2018 – др. закон и 71/2021) и Одлуком о проглашењу заштићеног подручја Парка природе „Бељанска бара“, План управљања биће основ свих делатности и функција заштићеног природног добра, одређивањем начина спровођења мера заштите које се односе на присутне природне реткости, коришћења и управљања заштићеним подручјем у оквиру успостављених режима заштите II и III степена.

Генерални концепт заштите, унапређења и одрживог развоја природног добра заснива се на постојећем стању и очуваности водених и влажних станишта Бељанске баре, наглашеног антропогеног утицаја и проналажења начина ревитализације станишта. Заштита природних вредности Бељанске баре захтева спровођење мера активне заштите. Примењивање коцепта заштите је неопходно због снажних негативних утицаја аграрног предела који окружује природно добро.

Основне претпоставке за ефикасно спровођење заштите су:

- ✓ Доношење прописаних програмских и планских докумената;
- ✓ Обезбеђивање стручног кадра;
- ✓ Обезбеђивање обучене чуварске службе;
- ✓ Обезбеђивање средстава у опремању и уређењу подручја;
- ✓ Разрада и реализација система финансирања.

За Бељанску бару, као влажно подручје, основни услов опстанка је очување и унапређење квалитета и режима воде, са обезбеђивањем услова за стабилан развој фито и зооценоза, уз ограничено и контролисано коришћење природних ресурса. У том смислу је за реконструкцију водног режима потребно обезбедити функционисање хидрограђевинских објеката за оптималан проток воде и доток свеже воде, нарочито у летњим месецима, са измуљивањем делова корита. Потребно је усмерити и контролисати коришћење воде, као основног природног ресурса, за потребе одрживог развоја становништва, пољопривреде, туризма и др. Просторном организацијом

природног добра и мерама заштите треба побољшати стање природног добра, првенствено квалитет воде и земљишта. Основни задатак је смањење негативних утицаја пољопривредних површина на природно добро, што треба постићи формирањем тампон односно бафер-зоне.

План управљања дефинисаће начин спровођења заштите, коришћења и управљања заштићеним подручјем, смернице и приоритете за заштиту и очување природних вредности заштићеног подручја, као и развојне смернице, уз уважавање потреба локалног становништва. На овом заштићеном подручју требало би, као меру заштите која може да допринесе очувању природних процеса, обезбедити традиционално коришћење простора и природних ресурса (сеча трске, излов алохтоних врста, сузбијање инвазивних врста). Локално становништво треба да користи простор у складу са прописаним мерама заштите.

С обзиром на уочене и очекиване утицаје промене климе на сектор вода, неопходно је ускладити дугорочне циљеве и са предложеним мерама прилагођавања које су дате у другом извештају Републике Србије према Оквирној конвенцији Уједињених нација о промени климе (2017.г)

Дугорочни циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог развоја су:

1. заштита водених, барских, ливадских и слатинских станишта значајних за заштиту на националном и међународном нивоу, очувања њихових еколошких карактеристика, као и очувања биодиверзитета специфичног за Панонски биогеографски регион;
2. обезбеђивање повољног еколошког статуса Бежанске баре, на коме због положаја и специфичних еколошких карактеристика егзистира велики диверзитет биљних и животињских врста;
3. очување популација строго заштићених и заштићених врста флоре и фауне, нарочито оних чије је постојање везано за низијске водотокове Панонског биогеографског региона, међу којима су нарочито значајне следеће врсте биљака: мочварна папрат (*Thelypteris palustris*), иђирот (*Acorus calamus*), панонски звездан (*Aster tripolium* subsp. *pannonicus*), табернемонтанова зука (*Scirpus lacustris* subsp. *tabernaemontani*), мочварна коприва (*Urtica kioviensis*), мешинка (*Utricularia australis*) и жабљак (*Zanichellia palustris*); риба: чиков (*Misgurnus fossilis*), балавац (*Gymnocephalus cernuus*), златни караш (*Carassius carassius*), лињак (*Tinca tinca*) и чиков, птица: мрка чапља (*Ardea purpurea*), патка њорка (*Aythya nyroca*), мали вранац (*Phalacrocorax rugosus*), букавац (*Botaurus stellaris*), барски петлован (*Rallus aquaticus*), модровољка (*Luscinia svecica*); водоземци: црвентрби мукач (*Bombina bombina*), барска корњача (*Emys orbicularis*), кркетуша (*Hyla arborea*), зелена крастача (*Pseudepidalea viridis*) и белоушка (*Natrix natrix*).
4. унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора према суседним заштићеним подручјима;

5. обезбеђивање еколошког интегритета и функционалности екосистема Бељанске बारे;
6. смањење интензитета, односно уклањања угрожавајућих фактора и фаворизовања чинилаца који позитивно делују на заштићено подручје и његове компоненте.

## 5. АНАЛИЗА И ОЦЕНА УСЛОВА ЗА ОСТВАРЕЊЕ ТИХ ЦИЉЕВА

Основни услови за остваривање програмских циљева овог Плана су одређени на основу селекције по реалним могућностима реализације и према фактору угрожавања. Услови су следећи:

1. организовање, опремање, кадровско оспособљавање управљача;
2. обезбеђивање планираних финансијских средстава из извора управљача и других предвиђених извора;
3. међусобна сарадња надлежних субјеката са заинтересованим лицима;
4. доношење планске и остале документације;
5. праћење стања природних вредности према утврђеним режимима заштите и дефинисање угрожавајућих фактора, као и њихово умањивање или потпуно елиминисање, ради даље разраде активности на уклањању негативних фактора;
6. успостављање мониторинга природних екосистема;
7. индентификација мера санације потребних за обезбеђивање просторно-планских и техничких услова, како би се сачувале природне вредности;
8. развој основних функција и делатности заштићеног природног добра за потребе научно-истраживачких, културно-образовних, информативно-пропагандних и других активности;
9. разрада информативног система у смислу метода и обима промоције, презентације и популаризације Парка природе „Бељанска бара“;
10. израде пројеката, студија и програма заштите и коришћења, с циљем за укључивање у међународну и националну мрежу за очување и унапређење биодиверзитета.

Активности из овог Плана би требале да обезбеде унапређење екосистема и биодиверзитета и ускладе потребе развоја са очувањем природних ресурса.

Све активности везане за заштиту и ревитализацију морају бити континуиране.

У складу са врстом активности и обезбеђењу финансијских средстава, организоваће се годишња динамика реализације која ће бити дефинисана годишњим програмима управљања.

Финансијска подпога и подршка реализације Плана, дефинисана је према субјектима који су у обавези да учествују у реализацији истог. ЈВП „Воде Војводине“, као извор финансирања активности на заштити природе има на располагању сопствена средства, а под тим се поред средстава од основне делатности предузећа, подразумевају

се средства добијена од коришћења парка природе у сврху туризма (посете), продајом дозвола за спортско-рекреативни риболов, као и други видови коришћења овог заштићеног подручја.

Поред сопствених средстава, постоји могућност финансирања појединих пројектних активности средствима буџета Општина које су донеле Одлуку о заштити (Бечеј и Србобран). Средства из републичког буџета намењена су заштићеним подручјима прве категорије, док је ПП „Белјанска бара“ заштићено подручје треће категорије. Средства из Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине намењена су заштићеним подручјима друге категорије.

Уколико се не постигну планирани обими средстава, реализација неких делова овог Плана неће моћи бити реализована.

Услови неопходни за остваривање задатих циљева, поред финансијских, одређени су и на основу фактора угрожавања и реалних могућности реализације:

- Праћење стања природних вредности према утврђеним режимима заштите и дефинисање угрожавајућих фактора, као и њихово умањивање или потпуно елиминисање, ради даље разраде активности на уклањању негативних фактора;
- Успостављање мониторинга природних екосистема ;
- Идентификација мера санације потребних за обезбеђења просторно-планских и техничких услова, како би се сачувале природне вредности;
- Развој основних функција и делатности заштићеног природног добра за потребе научно-истраживачких, културно-образовних, информативно-пропагандних и других активности;
- Унапређење информационог система у смислу метода и обима промоције, презентације и популаризације Парка природе Белјанска бара;
- Израде пројеката, студија и програма заштите и коришћења, с циљем изналажења модуса за укључивање у међународну и националну мрежу за очување и унапређење биодиверзитета.

## **6. ПРИОРИТЕТНЕ АКТИВНОСТИ И МЕРЕ НА ЗАШТИТИ, ОДРЖАВАЊУ, ПРАЋЕЊУ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊУ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ**

Приоритетне активности у Парку природе „Белјанска бара“ подразумевају организовање и спровођење низа мера и активности које произилазе из Закона о заштити природе, Одлуке о проглашењу заштићеног подручја Парка природе, и других прописа који имају за циљ његову заштиту и развој. Заштита еколошки значајних подручја обезбеђује се спровођењем прописаних мера у циљу очувања биолошке и предеоно разноликости, заштите природних вредности, као и достизања повољног стања станишта у складу са одредбама Закона о заштити природе. Забрањују се радови и активности које могу довести до угрожавања, нарушавања или уништавања еколошки значајног подручја и до нарушавања или трајне штете на еколошки значајном подручју. Могућност коришћења ресурса у заштићеном подручју одређена је прописаним режимима и мерама заштите које се односе на забрану или обезбеђивање услова за коришћење са ограниченим и контролисаним активностима.

С тим у вези, у наредном периоду неопходно је:

1. Планирати радове и активности на унапређењу и одржавању повољног водног режима, усклађеног са потребама заштите и унапређења природних вредности и захтевима водопривреде;
2. Планирати одржавање водотока ручним и механичким уклањањем флотантне, субмерзне и приобалне вегетације у циљу усмеравања структуре и сукцесије природне вегетације;
3. Планирати радове и активности на замени бар једног моста, односно прелаза који има веома уски и нефункционални пропуст за проток воде;
4. Планом управљања планирати сузбијање инвазивних и алохтоних врста на целокупном простору Парка природе „Бељанска бара“;
5. Планирати уређење шетне стазе:
  - На почетну и завршну тачку предметне стазе (код ушћа Бељанске баре у Велики Бачки канал и код Задружне ћуприје) поставити по две рампе од дрвета са металним ојачањем и са могућношћу закључавања;
  - Ископати канале на местима где је стаза најближа локалном путу у дубини до 50 cm и дужини од 100 m, како би се спречио силазак моторних возила на стазу;
  - Поставити 4 дрвене табле са обавештењем о забрани приступа моторних возила на стазу;
  - Планирати да се на местима где је стаза најближа локалном путу и на којима је могућ улазак моторних возила, изврши садња аутохтоних врста дрвећа у складу са условима станишта (препоручују се следеће врсте: бела топола (*Populus alba*), пољски јасен (*Fraxinus angustifolia*), вез (*Ulmus effusa*).
6. Планом управљања планирати сузбијање инвазивних и алохтоних врста на целокупном простору Парка природе „Бељанска бара“;
7. Планирати радове на одржавању и реконструкцији оштећеног мобилијара на целом подручју Парка природе „Бељанска бара“;
8. Планирати унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора.

## 7. ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Потреба за научно-истраживачким радом је неопходна, јер изузев података из претходних истраживања вегетације, ихтиофауне и орнитофауне Бељанске баре, популације осталих представника флоре и фауне, нису довољно истражени.

Научно-истраживачка функција огледа се у употпуњавању сазнања из фундамента и приморних биолошких и хидролошких наука у оквиру рестаурације осетљивих водених и мочварних станишта, као и конзервационе биологије у заштити угрожених врста. На природном добру потребно је успоставити мониторинг флоре и вегетације, муља, ихтиофауне и орнитофауне. Ови резултати могу да пруже информације



значајне за решавање практичних проблема активне заштите, да омогуће очување постојећих природних вредности и стварање модела унапређивања и ревитализације природних вредности Бељанске баре.

Ради развоја, промоције и спровођења савременог начина управљања Парком природе „Бељанска бара“, значајан је рад са свим заинтересованим странама на подизању свести о значају овог подручја и потреби њиховог учешћа у заштити биодиверзитета и даљег загађивања, будући да су природна станишта већ у значајној мери модификована и деградирана услед људских активности, као што су преоравање, загађење воде и земљишта. Неопходно је вршити едукацију и подизање еколошке свести посетилаца и корисника простора. Потребно је планирати реализацију бројних научно-истраживачких и образовних пројеката.

Пројекти ће се реализовати у складу са финансијским могућностима и исказаним интересима стручњака и стручних институција. Теме од значаја за спровођење мера заштите и унапређења Парка природе „Бељанска бара“, санације и контролисања угрожавајућих фактора, биће инициране и прихваћене од стране Управљача, који ће обезбедити потребну логистичку подршку.

Приоритетне активности кад је у питању научно-истраживачки и образовни рад Парка природе „Бељанска бара“, који захваљујући својој аутентичности и очуваности природног богатства представља станиште бројних заштићених врста су:

- Картирање станишта ретких и угрожених биљних и животињских врста;
- Праћење динамике популације аутохтоних врста риба;
- Праћење орнитофауне;
- Мониторинг о одржавању водног режима;
- Успостављање система коришћења биолошких ресурса на принципима „одрживог“ развоја и „мудрог“ коришћења;
- Утврђивање капацитета за потребе развоја туризма у функцији одрживог развоја;
- Изградња инфо-центра ПП „ Бељанска бара“.

На простору будућег информативног центра Парка природе „Бељанска бара“, планира се наставак организације бројних дешавања везаних за промоцију овог природног добра, као и упознавање свих заинтересованих лица и љубитеља природе са његовим значајним природним богатством и то путем следећих активности:

- Реализације научно-истраживачких пројеката и еко- кампова;
- Организовања манифестације „ Дани Бељанске баре“;
- Обележавања датума значајних за заштиту животне средине (Дан влажних подручја, Дан вода, Дан планете земље, Дан биодиверзитета, Дан заштите животне средине итд);
- Развоја и креирања програма еко-туризма,
- Едукација и образовања на тему заштите природе и одрживог развоја;
- Развој базе података о природном добру, обрада информација и утврђивање начина коришћења од стране заинтересоване јавности итд.

Образовни рад у Парку природе „Белјанска бара“, засниваће се на представљању природне и културно - историјске баштине овог подручја, а реализоваће се у сарадњи са заинтересованим субјектима као што су: Покрајински завод за заштиту природе, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, образовне установе (основне и средње школе, факултети), невладине организације, удружења спортских риболоваца, месне заједнице, туристичке организације итд. Овај програм планирамо да реализујемо путем манифестација везаних за значајне догађаје кад је заштита природе у питању, у виду интернационалних и националних волонтерских кампова који би имали за тему искључиво екологију и подизање свести о потреби очувања природних добара, затим, путем ликовних колонија, квизова знања за децу, еколошких радионица, такмичења риболоваца у рекреативном риболову и других облика.

Такође, планирамо да наставимо са сад већ традиционалним организовањем манифестације „Дани Белјанске баре“ у мају месецу, када реализујемо колективно чишћење Парка природе у сарадњи са локалном заједницом, као и часове упознавања деце са природним вредностима Парка природе у школама или у природи крај обала Белјанске баре.

## **8. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ НА ОДРЖИВОМ КОРИШЋЕЊУ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ, РАЗВОЈУ И УРЕЂЕЊУ ПРОСТОРА**

Планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу простора, у оквирима заштите и развоја Парка природе „Белјанска бара“ подразумевају:

- постављање инфо-табли ради презентације и афирмације природних вредности Парка природе „Белјанска бара“ и пружања информација посетиоцима о забранама прописаним Одлуком о заштити Парка природе „Белјанска бара“ о условима кретања, правилима о унутрашњем реду, могућностима коришћења и слично;
- постављање прописаних ознака на прилазима и границама Парка природе „Белјанска бара“ у складу са Правилником о начину обележавања заштићених природних добара;
- постављање саобраћајне сигнализације, односно путоказа, на путним прилазима насељеном месту како би се путницима дало обавештење о приближавању Парку природе „Белјанска бара“, а у складу са Правилником о саобраћајној сигнализацији;
- изградња информативног центра који ће допринети квалитетнијем управљању и промовисању заштићеног подручја;
- уређење обале постављавањем пунктова (монтирање дрвених мобилијара, салетли, инфо-табли, канти за отпатке);

- уређење и обезбеђење постојеће шетне стазе која прати водоток, како мештани не би аутомобилима узурпирани и девастирали стазу намењену за пешаке и бициклисте;
- изградња дрвеног моста преко Беланске баре на територији општине Србобран;
- измуљивање и уклањање вегетације по посебним пројектима;
- подизање заштитног зеленог појаса према објектима из урбаног окружења;
- организовано праћење квалитета земљишта, воде, муља и ваздуха;
- израда Правилника о регулисању водног режима Беланске баре;
- решавање проблема неконтролисаног одлагања отпада и санирање простора под сметлиштима (уклањање присутног отпада, регенерација земљишта);
- заштита водних ресурса од других видова загађења и њихове неконтролисане експлоатације;
- унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора;
- примена одговарајућих техничких решења за очување функционалности еколошких коридора;
- адаптација постојеће еколошке учионице;
- омеђавање граница Парка природе „Беланска бара“;
- одржавање и санација постојећих осматрачница за птице постављених у КО Србобран и КО Бечеј, као и евентуално постављање нових на месту које би одредили орнитолози.



Активности које треба спроводити на овом подручју у циљу повећања рибљег фонда су следеће:

- ✓ потенцирати излов свих алохтоних врста риба;
- ✓ успоставити мониторинг бројности популације риба, а затим предвидети даље мере и активности;
- ✓ строго забранити самоиницијативно и нестручно порибљавање вода;
- ✓ поштовање ловостаја за поједине врсте риба;
- ✓ за поједине врсте риба ловостај се може установити пре и после утврђених рокова;
- ✓ забранити прихрањивање риба ради лакшег улова, које утиче и на погоршање квалитета воде;
- ✓ порибљавање у складу са Планом управљања подручја и Законом о рибарству;
- ✓ спровести привремену забрану риболова након порибљавања, како би се унета млађ прилагодила на нове услове средине;
- ✓ поставити Законом прописане ознаке са обавештењем о забрани лова појединих врста риба, о временском периоду трајања забране као и о границама природних плодишта.

## **9. ПРОСТОРНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА ПЛАНСКИХ НАМЕНА И РЕЖИМА КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА**

Организација, коришћење, уређење простора и изградња објеката на заштићеном подручју врши се на основу просторног плана подручја посебне намене, односно урбанистичког плана, у складу са чланом 55. Закона о заштити природе и Одлуком о проглашењу заштићеног подручја. У поступку израде планова надлежни орган за израду плана је дужан да прибави услове заштите природе у складу са чланом 9. овог закона. Просторни план посебне намене било би пожељно да израде, уколико не поседују, обе општине кроз које се простире заштићено подручје Бежанске баре.

За подручје Бежанске баре не постоји посебна, детаљнија просторно-планска и пројектна документација. У просторним плановима општине Бечеј и Србобран, ово подручје је картографски обрађено са наменом заштите природе.

Заштићено природно добро простире се на површини од 173,121 ha и са својим природним погодностима значајан је са еколшког и туристичког аспекта. Око природног добра успоставља се заштитна зона површине око 325,820 ha. Заштитна зона је одређена на подручјима у окружењу која имају пресудан утицај на хидролошки режим, као и природне вредности заштићеног добра. Усмеравање могућности коришћења ресурса (спортски риболов, коришћење воде, трске и сл.), под строго конторлисаним условима треба да буде у складу са концептом заштите природног добра. Заштитна зона је одређена на подручјима у окружењу која имају пресудан утицај на хидролошки режим, као и природне вредности заштићеног добра. Заштитна зона обухвата део ушћа у Великом бачком каналу код Турије и у појасу ширине од 50 m, уз корито Бежанске баре, прати границу природног добра. На појединим локалитетима заштитна зона обухвата и

просторе са остацима напуштених салаша уз обалу баре, као и комплекс туристичко-гоститељског објекта „Белјански рај“. Заштитној зони припада и корито каналисаног меандра баре, од границе природног добра до пута Србобран - Бечеј. У заштитну зону су укључена и корита затрпаних и делимично зацевљених јаруга као и канали преко којих се Белјанска бара снабдева водом из Великог бачког канала.

План комплексног уређења и функционалног оспособљавања подручја у циљу што потпунијег коришћења и што ефикасније заштите природних вредности, подразумева развијање туристичких садржаја. Управљач овог заштићеног подручја, ЈВП „Воде Војводине“, радиће на контроли и усмеравању туристичког развоја заштићеног подручја, како би се остварили приходи од туристичких услуга и накнада за коришћење заштићеног подручја, а самим тим и указале могућности да се више средстава улаже у заштиту и развој Парка природе „Белјанска бара“.

**На целом подручју Парка природе „Белјанска бара“ забрањује се:**

- мењање намене површина, осим у циљу заштите и развоја заштићеног подручја;
- проширивање грађевинске зоне насеља и грађење нових објеката осим за потребе заштите, управљања и одрживог коришћења заштићеног подручја;
- спровођење мелиоративних активности које нарушавају природну динамику водног режима;
- пуштање вода испод II класе квалитета;
- уношење алохтоних врста;
- уношење инвазивних врста;
- промена морфологије терена;
- експлоатација земље и минералних сировина;
- изградња обалоутврда;
- отварање дивљих плажа;
- привредни риболов;
- непланско порибљавање вода;
- изградња рибњака и узгој рибе;
- паљење биљног покриваћа – вегетације;
- уклањање флотантне, субмерзне и приобалне вегетације осим у циљу заштите и развоја заштићеног подручја;
- кошење тешком механизацијом;
- употреба хемијских средстава, осим у циљу активне заштите заштићеног подручја, и/или употребе вештачких ђубрива на обрадивим површинама, а за хемијска средства за заштиту биља уз сагласност Министарства надлежног за послове заштите природе;
- орање њива до руба корита баре;
- узнемиравање птица, посебно у периоду гнезђења (01.04. – 31.07.);
- подизање ветрозаштитног зеленила које није у циљу заштите заштићеног подручја;
- сакупљање свих развојних облика органских врста;
- уништавање, кидање или на други начин пустошење дивље флоре, односно уништавање и разарање њених станишта;

- узнемиравање, злостављање, озлеђивање и уништавање дивље флоре и фауне и разарање њених станишта;
- загађивање буком већом од 45 децибела;
- загађивање светлошћу;
- привремено и трајно одлагање свих врста опасних и отпадних материја, као и транспорт опасног отпада;
- претакање и депоновање горива;
- асфалтирање постојећих путева и изградња нових.

**На простору за који је прописан степен заштите II степена, поред наведеног, забрањује се:**

- лов од 01.04. до 31.07., осим санитарног;
- кретање чамцима;
- приступ посетиоцима у периоду од 01.07. до 31.07. без пратње чуварске службе;
- све активности на удаљености мањој од 100 метара од гнездеће колоније чапљи;
- окупљање и одржавање манифестација.

**На простору за који је прописан степен заштите III степена, поред наведеног, забрањује се:**

- коришћење чамаца који нису на електро погон, и других пловила на моторни погон (скутера, глисера, скијање на води и сл.)

**У заштитној зони забрањује се:**

- формирање грађевинске зоне ван грађевинског реона;
- изградња саобраћајница вишег реда (државни пут I и II реда);
- одлагање опасног отпада и изградња депонија за одлагање комуналног отпада на простору заштитне зоне, као и у зони хидролошког утицаја на угрожене екосистеме;
- директно упуштање отпадних вода у каналску мрежу заштићеног подручја, као и упуштање воде испод класе II квалитета;
- уношење инвазивних врста;
- извођење радова који негативно утичу на хидролошки режим заштићеног подручја,
- извођење радова који нарушавају еколошки или визуелни интегритет подручја;
- обнављање објеката (салаши) и инфраструктуре без претходно прибављених услова заштите природе.

**На целом подручју Парка природе „Бежанска бара“ радови и активности ограничавају се на следеће мере унапређења и очувања:**

- реконструкција водног режима у циљу ревитализације простора и повећања биодиверзитета;
- санација и реконструкција хидротехничких објеката;
- измуљивање и уклањање вегетације по посебним пројектима;

- коришћење воде у складу са расположивим водним ресурсом;
- усмеравање структуре и сукцесије природне вегетације;
- еколошка рестаурација деградираних станишта;
- формирање и одржавање заштитног појаса вегетације дуж читаве дужине обале баре;
- формирање и одржавање биофилтера на месту улива бочних канала;
- формирање ветрозаштитних појасева аутохтоним врстама у складу са интересима очувања биодиверзитета и примена других противерозионих мера;
- сузбијање инвазивних и алохтоних врста;
- научно-истраживачки рад;
- мониторинг врста и станишта;
- примене активних мера заштите станишта и врста (управљање популацијама строго заштићених и заштићених врста);
- очување квалитета воде;
- контролисано сечење трске;
- контролисано кошење;
- рекреативни риболов;
- обавеза примене заштитних мера за фауну током кошења;
- едукација корисника простора ради усклађивања њихове активности са потребама очувања природних вредности;
- популаризација и промоција заштите природних вредности и подизање свести код локалног становништва и органа управе о природној рањивости терена,
- реконструкција салаша.

**На простору за који је прописан степен заштите II степена, поред наведеног, радови и активности ограничавају се на:**

- туризам под посебним условима (посматрање птица вршити само на за то предвиђеним местима – осматрачницама; прилаз осматрачницама мора се одвијати утврђеном и уређеном стазом);
- очување природних плодишта аутохтоних врста риба.

**На простору за који је прописан степен заштите III степена, поред наведеног, радови и активности ограничавају се на:**

- развој одрживог туризма;
- уређење пунктова за потребне презентације заштићеног подручја, едукације, туризма и рекреације;
- уређење туристичких рекреационих стаза;
- коришћење пловила на начин који не угрожава животну средину;
- лов према ловној основи.

**У заштитној зони обезбеђују се следеће мере унапређења и очувања:**

- подизање заштитног зеленог појаса према објектима из урбаног окружења

- развој одрживих видова туризма и пољопривредне производње, у складу са природним карактеристикама и осетљивошћу простора;
- организовано праћење квалитета земљишта, воде и ваздуха;
- решавање проблема контролисаног одлагања отпада и санирање простора под сметлиштима (уклањање присутног отпада, регенерација земљишта);
- заштита водних ресурса од других видова загађења и њихове неконтролисане експлоатације;
- унапређење постојећих и формирање нових еколошких коридора;
- примена одговарајућих техничких решења за очување функционалности еколошких коридора;
- измуљивање и уклањање вегетације по посебним пројектима;
- формирање еколошке мреже природних и природоликих површина и повезивање регионалне мреже са подручјима „Натура 2000“ исте биолошке целине.

## 10. АКТИВНОСТИ НА ПРОМОЦИЈИ ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Заштићена подручја не представљају само важне инструменте очувања биодиверзитета, него садрже и велики потенцијал социјалног и економског развоја. Свако заштићено подручје је од значаја за развој и добробит локалног становништва, нарочито за насељена места која гравитирају према природном добру. Предности за одрживи развој се огледају у установљеним могућностима коришћења природних вредности подручја, које се састоје у ограниченом и контролисаном туризму, рекреативном риболову и спортско рекреативним активностима. Природне вредности парка природе „Бежанска Бара“ пружају могућност развоја еко-туризма, као и научно-истраживачких, образовно-васпитних и спортско-рекреативних садржаја.





Управљање водама може се вршити само ако постоји развијена свест о потреби очувања ресурса, како по питању квалитета, тако и по питању квантитета. Индивидуални корисници површинских и подземних вода могу бити веома утицајни са становишта прекомерне експлоатације и загађења ресурса, тако да је њихово образовање од изузетно значаја. Због очуваних природних вредности, Парк природе „Белјанска бара“ пружа низ могућности за развој општих функција на подручјима општина Бечеј и Србобран, поготово унапређењу туризма, као и коришћењу предности у научно-културним, образовно-васпитним и другим активностима.

### **Еко-маркетинг**

У циљу популаризације, едукације и еко-маркетинга Парка природе „Белјанска бара“ и подизања еколошке свести у сарадњи са општинама, израдиће се интернет презентација као и пропагандни материјал (публикација, постери, флајери, брошуре, географско-туристичка карта, документарно-еколошки филм о Парку природе „Белјанска бара“) ради дистрибуције у васпитно-образованим установама, месним заједницама, удружењима за спортски лов и риболов, као и другим заинтересованим субјектима.

Парк природе „Белјанска бара“ је релативно младо заштићено подручје, па је неопходно израдити стратегију за његову промоцију, користећи све расположиве савремене методе за промоцију неког подручја са потенцијалом за развој туризма. Ту се пре свега мисли на унапређење постојеће интернет странице управљача ЈВП „Воде Војводине“ са посебним менијем посвећеним заштићеним подручјима, покретање странице о Парку природе „Белјанска бара“ на друштвеним мрежама Фејсбук (Facebook) и Инстаграм (Instagram), израда пропагандног материјала (брошуре, постери, плакати, монографије), израда кратких промотивних филмова о овом парку природе намењених разним категоријама посетилаца (деца предшколског и школског узраста и одрасли).

Поред наведеног, посебну пажњу треба посветити брендирању заштићеног подручја, како би Парк природе „Белјанска бара“ био препознатљив. Поред класичног рекламног материјала (оловке, блокчићи, капе, мајице, привесци за кључеве, календари...), израдили би се и аутентични сувенири са баре, у чему би значајан удео могла имати локална заједница преко разних удружења, која се баве израдом сувенира и очувањем локалне традиције и културе.

Израда едукативне публикације (цепно издање) са најзначајнијим биљним и животињским врстама Белјанске баре, у значајној мери може да допринесе повећању интересовања за посетом Парку природе „Белјанска бара“. Публикација треба да буде креативна и препознатљива, пре свега намењена деци школског узраста, као и студентима.

### **Васпитно-образовна функција**

Васпитно-образовна функција природног добра заснива се на могућностима презентације основних природних вредности Парка природе „Белјанска бара“, интегралности екосистема и лепоти предела у којем повезују блиско природна влажна

станишта и одрживо коришћење земљишта и воде. Омогућено је упознавање са резултатима примене активних мера заштите на очувању и рестаурацији водених и мочварних станишта. За успешно спровођење васпитно-образовних активности потребно је на одређени начин уредити простор са едукативним стазама и садржајима, којима би се презентовале природне вредности због којих је успостављена заштита подручја. Суштина ових активности је да се што више људи упозна са природним лепотама и вредностима Бељанске баре. Предео између корита Криваје, Бељанске баре и Великог бачког канала, чини јединствено међуречје које се спаја код Турије. Водотоци, представљају несвакидашњу лепоту и појаву не само у Бачкој него и у Војводини.

У сарадњи са општинама Бечеј и Србобран, урадиће се програми који ће обухватати:

- програмске садржаје везане за обуку кадрова који раде на пословима заштите природе (семинари, курсеви и предавања, радионице);
- реализацију научно-истраживачких пројеката и еко кампова, рад са децом и омладином;
- едукација деце у школама и предшколским установама, која ће обухватити обилазак терена на територији општина Бечеј и Србобран, конкурсе ликовних и литералних радова, као и изложбу истих;
- едукацију и образовање на тему заштите природе и одрживог развоја.

### **Развојна функција**

Имајући у виду природне карактеристике и културно-историјске вредности околног простора, као и присутне тенденције локалног становништва које гравитира ка Бељанској бари, на подручју природног добра предвиђа се подстицање културно-образовних активности са организовањем различитих облика одрживог туризма и рекреације. Усмеравање могућности коришћења ресурса (спортски риболов, коришћење воде и трске, акције чишћења воденог огледала и обала, и сл.) под строго контролисаним условима, треба да буду у складу са концептом заштите природног добра.

У циљу развоја заштићеног природног добра потребно је уредити додатне информативне и рекреативне садржаје:

- У плану је изградња Инфо-центра ПП „Бељанска бара“. Пре тога је неопходно решити имовинско-правна питања на простору територије Србобран. Инфо-центар би допринео окупљању већег броја заљубљеника у природу, стручне јавности, деце и омладине, као и развоју локалног туризма.
- Манифестација „Дани Бељанске баре“ која се одржавала традиционално сваке године у другој половини месеца маја, све до појаве пандемије Covid-19, треба да добије на већем публицитету.
- Нови лого Парка природе „Бељанска бара“ промовисати и примењивти на свим штампаним и електронским издањима, како би постао видљив и

препознатљив, како за локално становништво, тако и за случајне и намерне посетиоце општина кроз које протиче Бежанска бара;

- Формирати нови савет љубитеља Бежанске баре, чији би чланови били одабрани заинтересовани представници локалног становништва, представници општине Србобран и Бечеј, управљач, еколошка локална удружења, удружења спортских риболоваца, као и заинтересовани просветни радници. Савет би се састајао једном годишње ради размене искустава и информисања свих чланова о реализацији годишњих програма управљања. Савет би се састајао без икаквих надокнада.

## Еко-туризам

Посебно је важан еко-туризам, едукативни, манифестациони и рекреациони туризам. Наведени облици туризма треба да се остваре кроз сарадњу Управљача, туристичке организације општине Бечеј и Србобран, као и туристичког савеза Војводине, месне заједнице Турија, општине Бечеј и Србобран. Бежанска бара са окружењем, због својих природних особености и вредности влажних станишта уклопљених у јединствен војвођански пејзаж, поседује велике потенцијале и пружа могућност за развој одрживог туризма. Бежанска бара представља атрактивно природно окружење за одмор, спортски риболов и рекреацију. Захваљујући пре свега великом богатству рибљег фонда у Бежанској бари, као и околним ловним теренима ово подручје има изванредне могућности за развој риболовног и ловног туризма. Мирна вода Бежанске баре која нема директних индустријских загађивача, планским порибљавањем може постати значајан риболовни центар Војводине. На овом заравњеном терену, вијугаво корито Бежанске баре разбија монотонију простране равнице, која окружује ово заштићено подручје. Водотоци представљају несвакидашњу лепоту и појаву не само у Бачкој него и у Војводини. Бежанска бара са окружењем, због својих природних особености и вредности влажних станишта уклопљених у јединствен војвођански пејзаж, поседује велике потенцијале и пружа могућности за развој одрживог туризма.



Посебан сегмент промоције заштићеног подручја чиниће промоција рибарског подручја Парка природе „Белјанска бара“, као атрактивно место за рекреативни риболов и боравак у аутентичном равничарском природном амбијенту. У циљу промоције ове риболовне воде, реализоваће се низ активности, од учешћа на сајмовима „Лорист“, организације едукација за децу и одрасле рекреативне риболовце, до израде промотивног и информативног материјала у вези са риболовом на подручју Парка природе „Белјанска бара“.

Реализација планираних активности зависиће од финансијских средстава којима се буде располагало.

Природна богатства Белјанске баре могу се сагледати кроз:

- Шетњу стазом здравља и рекреације која је намењена за одмор и рекреацију локалног становништва, као и љубитеља природе који са радошћу посећују ову оазу мира;
- Вожњу бициклима кроз природни амбијент;
- Вожњу (изнајмљеним) дрвеним чамцима и кануима по Белјанској бари;
- Посматрање, праћење птица (birdwatching), као и разгледање живописних пејзажа са осматрачница које се налазе на тренутно најзначајнијем делу водотока.



У оквиру рекреативног и излетничког туризма, потребно је спроводити активности и кроз рекреативни риболов, нарочито код омладине и деце, с циљем развијања еколошке свести и љубави према природи.

## **11. СТУДИЈСКА (ИСТРАЖИВАЧКА), ПРОГРАМСКА, ПЛАНСКА И ПРОЈЕКТНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЦИЉЕВА И АКТИВНОСТИ**

У складу са Законом о заштити природе и Одлуке о проглашењу заштићеног подручја Парка природе „Бељанска бара“, Управљач ће донети прописана програмска и нормативна акта, са условима и мерама заштите за развој природног добра.

Организација, коришћење и уређење простора на заштићеном подручју вршиће се на основу Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби Парка природе „Бељанска бара“.

За ефикасно функционисање Парка природе „Бељанска бара“, а на основу уочених потреба, наставиће се или започети израда посебних пројеката и програма везаних за заштиту и унапређење овог подручја. С обзиром да је изашао нови Закон о накнадама за коришћење јавних добара (Сл. Гласник РС. бр. 95/2018, 49/2019, 86/2019 - усклађени дин. изн., 15/2021 – доп. усклађених дин. изн. и 15/2023 – усклађени дин. изн), Надзорни одбор ЈВП Воде Војводине, донео је Одлуку о накнадама за коришћење Парка природе „Бељанска бара“ у 2023. год., коју ће на основу истоименог закона сваке године морати да усваја.

## **12. ОБЛИЦИ САРАДЊЕ И ПАРТНЕРСТВА СА ЛОКАЛНИМ СТАНОВНИШТВОМ И ДРУГИМ ВЛАСНИЦИМА И КОРИСНИЦИМА НЕПОКРЕТНОСТИ**

Управљач, Јавно водопривредно предузеће „Воде Војводине“, од момента проглашења подручја Бељанске баре као парка природе, настојало је да оствари лепу сарадњу са локалним становништвом, локалним самоуправама и другим корисницима парка природе, а то ће остати приоритет и у наредном периоду.

Када се говори о Бељанској бари као заштићеном подручју, веома је значајно да локалне заједнице препознају природне вредности подручја на коме живе, да схвате значај заштите природе, да прихвате концепт заштите и одрживог развоја заштићеног подручја, који је опште прихваћен и у другим европским земљама, а то је предност живљења и рада у заштићеном природном добру. Схватајући значај добре комуникације и сарадње са локалним становништвом и другим власницима и корисницима непокретности на подручју ПП „Бељанска бара“, ЈВП „Воде Војводине“ је у оквиру десетогодишњег Плана управљања дефинисало низ активности које треба да допринесу остварењу зацртаног циља. Подручје Бељанске баре обухвата две општине, са солидним бројем становника, па је пред управљачем задатак да превасходно побољша сарадњу и едукацију деце основно-школског узраста, а потом удружења риболоваца, еколошких удружења, као и зрелије популације становништва.

На подручју Парка природе „Бељанска бара“ поред локалног становништва које ту живи и власник је пољопривредног земљишта, постоје и други корисници и власници непокретности са којима управљач планира остварење и развијање сарадње у области



заштите и развоја овог подручја, а које су дефинисане Годишњим програмима управљања ПП „Бељанска бара“.

У циљу реализације десетогодишњег Плана управљања Парка природе „Бељанска бара“ за период од 2024-2033. године, Управљач ЈВП „Воде Војводине“ наставиће сарадњу са надлежним државним органима, правним и физичким лицима, невладиним организацијама и другим заинтересованим субјектима, а нарочито са:

- Покрајинским секретаријатом за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине;
- Покрајинским заводом за заштиту природе;
- Покрајинским секретаријатом за пољопривреду, водопривреду и шумарство;
- Природно-математичким факултетом, Департманом за биологију и екологију и Департман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад;
- Пољопривредним факултетом, Нови Сад;
- Локалним самоуправама (општине Србобран и Бечеј) и локалним становништвом;
- Туристичким објектом „Салаш Бељански рај“;
- Еколошким удружењем „Бељанска бара“;
- Средствима јавног информисања;
- Корисницима заштићеног природног добра Парка природе „Бељанска бара“;
- Туристичким организацијама;
- и другим заинтересованим.

Циљ заштите овог подручја је обезбеђивање услова за стабилан развој живог света, уз контролисано коришћење природних ресурса. Поред заштите и обнављања станишта неопходно је обезбедити одрживе, финансијски и друштвено прихватљиве механизме за смањење загађења, развој туризма, рекреације, научно-истраживачког рада и едукације, уз поштовање релевантних закона, а нарочито Закона о заштити природе, Закона о водама и Закона о рибарству. У том смислу, неопходно је да заштита и управљање овим влажним подручјем буду укључени у све друге планове, а нарочито у планове заштите интегралног управљања водним ресурсима. Да би се овај задатак успешно реализовао неопходна је што шира сарадња на свим нивоима, уз учешће свих заинтересованих субјеката.

Сарадња са локалном самоуправом, становништвом и корисницима Парка природе „Бељанска бара“ одвија се у циљу спровођења мера заштите природних вредности, одрживог коришћења, едукације и размене искуства.

### **13. АКТИВНОСТИ И МЕРЕ НА СПРОВОЂЕЊУ ПЛАНА СА ДИНАМИКОМ И СУБЈЕКТИМА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНА УПРАВЉАЊА И НАЧИН ОЦЕНЕ УСПЕШНОСТИ ЊЕГОВЕ ПРИМЕНЕ**

Динамику и субјекте реализације Плана управљања ПП „Бељанска бара“ за период 2024-2033. године, управљач заштићеног подручја, конципирао је према захтевима и задацима које треба да оствари сагласно Акту о заштити.

План управљања Парком природе „Белјанска бара” садржи велики број задатака, мера и активности које ће непосредно спроводити Управљач, ЈВП „Воде Војводине” укључујући све надлежне и заинтересоване субјекте. Овим планом одређиваће се начин спровођења заштите, коришћења и управљања заштићеним подручјем, смернице и приоритети за заштиту и очување природних вредности заштићеног подручја, као и развојне смернице, са уважавањем потреба локалног становништва.

План управљања Парком Природе „Белјанска бара” спроводиће се годишњим програмима управљања, који ће садржати приоритетне задатке и послове, на које сагласност даје Министарство, орган надлежан за послове заштите животне средине аутономне покрајне, односно јединице локалне самоуправе.

Годишњим програмима прецизираће се поред приоритетних циљева и задатака:

- Динамика њиховог извршења
- Детаљно разрађене теме
- Висина потребних средстава
- Финансијска подлога и подршка заинтересованих субјеката

Спровођење Плана управљања Парком природе „Белјанска бара” за период 2024-2033. године, пратиће се и усмеравати путем годишњих програма управљања. У том циљу ће се разматрати периодични и годишњи извештаји, анализирати начин извршавања Плана управљања, односно годишњих програма управљања, те према потреби, обављати одређене корекције.

#### **14. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И ДРУГЕ МАТЕРИЈАЛНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ИЗВРШАВАЊЕ ПРОВЕРЕНИХ ПОСЛОВА У УПРАВЉАЊУ ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ И НАЧИН ЊИХОВОГ ОБЕЗБЕЂЕЊА**

Законом о заштити природе члан 69. је утврђено да се средства за заштиту и развој заштићених подручја обезбеђују из:

- 1) Средства буџета Републике Србије, Аутономне Покрајине, односно јединице локалне самоуправе;
- 2) Средства Фонда за заштиту животне средине;
- 3) Накнада за коришћење заштићеног подручја;
- 4) Прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем;
- 5) Средства обезбеђених за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе;
- 6) Донација, поклона и помоћи;
- 7) Других извора у складу са законом.

Законом о заштити природе је уређено да се за коришћење заштићеног подручја плаћа накнада управљачу. Обвезник накнаде је корисник заштићеног подручја, односно правно лице, предузетник или физичко лице који обавља послове или располаже

непокретностима и другим стварима на заштићеном подручју, користи услуге и имовину управљача, посећује заштићено подручје ради одмора, спорта, рекреације и сличних потреба и на други начин користи његове вредности и погодности.

На акт управљача заштићеног подручја којим се утврђује висина, начин обрачуна и плаћања накнаде из става 1. овог члана сагласност даје Министарство.

Управљач заштићеног подручја може привредном друштву или другом правном лицу, предузетнику и физичком лицу, обрачунати накнаду за улазак у заштићено подручје, односно поједине објекте или делове заштићеног подручја.

Управљач заштићеног подручја дужан је да средства из става 1. овог члана користи за заштиту, развој и унапређење заштићеног подручја. Средства од накнаде из овог члана, управљач је дужан да води на посебном рачуну.

Да би се реализовао понуђени План управљања Парком природе „Беланска бара” неопходно је обезбедити средства из свих наведених извора предвиђених законом, сагласно одређеним програмским активностима и пројектима ЈВП „Воде Војводине“ ће поред сопствених средстава, настојати да обезбеди средства путем конкурса суфинансирања програма и пројеката заштите и очувања заштићених природних добара који расписује Покрајински секретаријат за урбанизам градитељство и заштиту животне средине.

Као допунски начин обезбеђивања средстава за заштиту и развој заштићених природних добара, планирана су учешћа на пројектима који се финансирају из фондова ЕУ.







## 15. УСЛОВИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ И МИШЉЕЊЕ О ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ  
 Сабора • 21101 Нови Сад • Радника 20А  
 Тел: 021 9499301 • Факс: 021 9670 830  
 e-mail: info@zppn.rs • www.zppn.rs



INSTITUTE FOR NATURE CONSERVATION OF VOJVODINA PROVINCE  
 Sabor • 21101 Novi Sad • Radnika 20A  
 Phone: +381 21 9499301 • Fax: +381 21 9670830  
 e-mail: info@zppn.rs • www.zppn.rs

Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, ул. Радничка бр. 20А (у даљем тексту: Завод), на основу чл. 9. и 57. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010–исправка, 14/2016, 95/2018 - други закон и 71/2021, у даљем тексту: Закон), а у вези са чл. 136. Закона о општем управном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 18/2016 и 95/2018 - аутентично тумачење), поступајући по захтеву број П-113/5-23 од 25.01.2023. године, ЈВП „Воде Војводине”, Булевар Михајла Пупина 25, Нови Сад, за издавање услова заштите природе за израду Плана управљања Парком природе „Бељанска бара”, за период 2024-2033. године, дана 22.02.2023. године под бр. 019-254/2, доноси

### РЕШЕЊЕ

о условима заштите природе

Јавно водопривредно предузеће  
 »ВОДЕ БОЈВОДИНЕ«  
 НОВИ САД

Примљено:	03	11.02.2023
Орг. јед.	број	Циљ
П-113/12-23		

- Предметно подручје за које се планира израда Плана управљања Парком природе „Бељанска бара”, за период 2024-2033. године се налази у оквиру граница Парка природе „Бељанска бара”. Сходно томе, издају се следећи услови заштите природе:
  - План управљања Парком природе „Бељанска бара”, за период 2024-2033. године израдити у складу са члановима 52. и 53. Закона о заштити природе;
  - Текст Плана ускладити са чланом 8. Одлуке о проглашењу заштићеног подручја Парка природе „Бељанска бара” („Сл. лист општине Србобран”, бр. 6/2013, „Сл. лист општине Бечеј”, бр. 7/2013), према ком План управљања пре свега треба да садржи приказ главних природних и створених вредности, као и природних ресурса, оцену стања животне средине заштићеног подручја, преглед конкретних активности, делатности и процеса који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја, дугорочне циљеве заштите, очувања и унапређења и одрживог развоја, анализу и оцену услова за остваривање тих циљева, приоритетне активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања и унапређењу природних и створених вредности, приоритетне задатке научноистраживачког и образовног рада, планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу простора, просторну идентификацију планских намена и режима коришћења земљишта, активности на промоцији вредности заштићеног подручја, студијску (истраживачку), програмску, планску и пројектну документацију потребну за спровођење циљева и активности, облике сарадње и партнерства са локалним становништвом и другим власницима и корисницима непокретности, активности и мере на спровођењу плана са динамиком и субјектима реализације плана управљања и начин оцене успешности његове примене, финансијска средства и друге материјалне претпоставке за извршавање поверених послова у управљању заштићеним подручјем и начин њиховог обезбеђења;
- Ради што ефикасније заштите и унапређења Парка природе, дати приоритет следећим активностима:
  - Планирати радове и активности на унапређењу и одржавању повољног водног режима, усклађеног са потребама заштите и унапређења природних вредности и захтевима водопривреде;
  - Планирати одржавање водотока ручним и механичким уклањањем флотантне, субзеране и приобилне вегетације у циљу усмјеравања структуре и сукцесије природне вегетације;
  - Планирати радове и активности на замени бар једног моста, односно зацељеног прелаза који има веома уски и нефункционални пропуст за проток воде;
  - Планом управљања планирати сузбијање инвазивних и алохтоних врста на целокупном простору Парка природе „Бељанска бара”;

235

- 5) Планирати уређење Бициклистичко-шетне стазе:
    - На почетну и завршну тачку предметне стазе (код ушћа Бежанске बारे у Велики Бачки канал и код Задружне ћуприје) поставити по 2 рампе од дрвета са металним ојачањем и са могућношћу закључавања;
    - Ископати капале на местима где је стаза најближа локалном путу у дубини од до 50 см и дужини од 100 m, како би се спречио силазак моторних возила на стазу;
    - Поставити 4 дрвене табле са обавештењем о забрани приступа моторних возила на стазу;
    - Планирати да се на местима где је стаза најближа локалном путу и на којима је могућ улазак моторних возила, изврши садња аутохтоних врста дрвећа у складу са условима станишта (препоручују се следеће врсте: бела топола (*Populus alba*), црна топола (*Populus nigra*), трепетљика (*Populus tremula*), пољски јасен (*Fraxinus angustifolia*), вез (*Ulmus effusa*));
  - 6) Планом управљања планирати сузбијање инвазивних и алохтоних врста на целокупном простору Парка природе „Бежанска бара“;
  - 7) Планирати радове на одржавању и реконструкцији оштећеног мобилијара на целом подручју ПП „Бежанска бара“;
  - 8) Планирати унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора;
  - 9) План управљања потребно је доставити овом Заводу на мишљење о угрђености услова заштите природе.
3. Ово Решење не ослобађа подносиоца захтева да прибави и друге услове, дозволе и сагласности предвиђене позитивним прописима.
  4. За све друге радове/активности на предметном подручју потребно је Заводу поднети нов захтев за издавање услова заштите природе.
  5. Уколико подносилац захтева у року од две године од дана достављања овог Решења не отпочне радове и активности за које је ово Решење о условима заштите природе издато, дужан је да од Завода прибави ново решење о условима.
  6. Подносилац захтева је ослобођен плаћања таксе за издавање овог Решења у складу са Покрајинском скупштинском одлуком о покрајинским административним таксама („Сл. лист АП Војводине”, бр. 40/2019, 59/2020 - усклађени дин. изн., 45/2021 - усклађени дин. изн., 54/2021 и 52/2022 - усклађени дин. изн.).

#### Образложење

Покрајински завод за заштиту природе је примио дана 30.01.2023. године захтев заведен под бр. 03 бр. 019-254, од стране ЈВП „Воде Војводине”, Булевар Михајла Пупина 25, Нови Сад, за издавање услова заштите природе за израду Плана управљања Парком природе „Бежанска бара”, за период 2024-2033. године.

Одредбом чл. 102. и 103. Закона одређено је да организација за заштиту природе, тј. Покрајински завод за заштиту природе утврђује услове заштите и даје податке о заштићеним природним добрима у поступку израде просторних и других планова, односно основа (шумских, водопривредних, ловних, риболовних и др.) и друге инвестиционо-техничке документације.

На основу достављеног захтева утврђено је да се израда Плана управљања ПП „Белјанска бара”, за период 2024-2033. године може реализовати на простору који је дефинисан у ставу 1. тачка 1) овог Решења.

У складу са чланом 57., став 4. Закона, за радове и активности на заштићеном подручју, потребно је од надлежног Завода прибавити акт о условима и мерама заштите природе.

Услови прописани тачкама 1.- 6. израђени су у складу са чланом 21. Закона о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/2009 - други закон, 72/2009 – други закон, 43/2011 одлука–УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018-други закон) којим је дефинисан принцип интегрисане заштите природе и животне средине: „Заштита природних вредности остварује се спровођењем мера за очување њиховог квалитета, количина и резерви, као и природних процеса, односно њихове међузависности и природне равнотеже у целини”. Очување природних процеса и заштита природних вредности у антропогеном пределу захтева исте мере које су предуслов стварања здраве животне средине, а право на здраву средину обезбеђено је Уставом Републике Србије.

Услови из овог Решења су дефинисани у складу са чланом 7. став 3), 4), 5) и 7) Закона, по коме се заштита природе реализује „... спровођењем мера заштите природе и предела; утврђивањем услова и мера заштите природе и заштићених природних добара и предела у просторним и урбанистичким плановима, пројектној документацији, основама и програмима... од утицаја на природу... као и ублажавањем штетних последица које су настале активностима у природи”.

Чланом 8. Закона дефинисано је планирање, уређење и коришћење простора. Планирање и уређење простора спроводи се на основу просторних и урбанистичких планова, планске и пројектне документације, у складу са мерама и условима заштите природе. Носилац пројекта дужан је да поступи у складу са мерама заштите природе, на начин да се избегну, или сведу на најмању меру угрожавања или оштећења природе. Према члану 9. у поступку израде планова, пројеката и активности из члана 8. Закона прибављају се услови заштите природе. Акт о условима заштите природе, између осталог, садржи процену да ли се планирани радови и активности могу реализовати са становишта циљева заштите природе.

Закон о потврђивању Конвенције о биолошкој разноврсности („Сл. лист СРЈ - Међународни уговори”, бр. 11/2001) у Члану 8. указује на потребу регулисања или управљања „биолошким ресурсима важним за очување биолошке разноврсности у оквиру или ван заштићених подручја, у циљу њиховог очувања и одрживог коришћења”. У складу са Конвенцијом, прописана је обавеза спречавања уношења и контролисања или искорењивања „оних страних врста које које угрожавају природне екосистеме, станишта или (аутохтоне) врсте”. Њихово постојање не само да угрожава опстанак природне вегетације, већ и знатно повећава трошкове одржавања јавног зеленила. На подручју Војводине сматрају се инвазивним следеће биљне врсте: диганско перје (*Asclepias syriaca*), јасенолисни јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus altissima*), багремац (*Amarpha fruticosa*), копривић (*Celtis* spp.), дафина (*Elaeagnus angustifolia*), пенсилванијски јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), трновац (*Gledichia triachantos*), жива ограда (*Lycium barbarum*), петолисни бршљан (*Parthenocissus quinquefolia*), касна сремза (*Prunus serotina*), златни штап (*Solidago gigantea* aggr.), звездан (*Symphytotrichum* spp.), фалопи (*Fallopia* sp.), багрем (*Robinia pseudoacacia*) и сибирски брест (*Ulmus pumila*).

#### Законски основ за доношење решења:

Закон о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр., 14/2016, 95/2018 - други закон и 71/2021); Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/2009 - други закон, 72/2009 – други закон, 43/2011 одлука – УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018-други закон), Одлука о проглашењу заштићеног подручја ПП „Белјанска бара” („Сл. лист општине Србобран”, бр. 6/2013, „Сл. лист општине Бечеј”, бр. 7/2013), Уредба о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС”, бр. 102/2010).

Предметне активности се могу реализовати под условима дефинисаним овим Решењем, јер је процењено да ће значајно утицати на природне вредности подручја.

На основу свега наведеног, одлучено је као у диспозитиву овог Решења.

Подносилац захтева је ослобођен од плаћања таксе у складу са чланом 18. Закона о републичким административним таксама („Сл. гласник РС”, бр. 43/2003, 51/2003-исправка, 61/2005, 101/2005-др. закон, 5/2009, 54/2009, 50/2011, 93/2012, 65/2013-др.закон, 83/2015, 112/2015, 113/2017, 3/2018-исправка, 95/2018, 86/2019, 90/2019-исправка, 98/2020-усклађени дин. изн., 144/2020, 62/2021-усклађени дин. изн. и 138/2022).

Унутрство о правном средству: Против овог решења може се изјавити жалба Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине, у року од 15 дана од дана пријема Решења, уз доказ о уплати Републичке административне таксе у износу од 490,00 динара на текући рачун бр. 840-742221843-57, позив на број 11223 по моделу 97. Жалба се предаје писмено или усмено на записник Покрајинском заводу за заштиту природе.



Доставити:

- Подносиоцу захтева
- Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине – сектор за инспекцијске послове
- Општинска управа Србобран – инспектор заштите животне средине, Трг слободе 2, 21480 Србобран
- Општинска управа Бечеј – инспектор заштите животне средине, Трг ослобођења 2, 21220 Бечеј
- Документацији ПП „Бељанска бара”



ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ  
 Србија ■ 21101 Нови Сад ■ Беоленко 22А  
 Тел: 021 4824 301 ■ Факс: 021 46 16 252  
 e-mail: novisad@pzzp.rs ■ www.pzzp.rs



INSTITUTE FOR NATURE CONSERVATION OF VOJVODINA PROVINCE  
 Србија ■ 21101 Novi Sad ■ Beolenko 22A  
 Phone: +381 21 48 3001 ■ Fax: +381 16 16 252  
 e-mail: novisad@pzzp.rs ■ www.pzzp.rs

Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, ул. Радничка бр. 20а (у даљем тексту: Завод), на основу чл. 9. и 57. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010–исправка, 14/2016, 95/2018 – други закон и 71/2021, у даљем тексту: Закон), поступајући по захтеву број II -113/27-23 од 14.07.2023. године, упућеном од стране ЈВП „Воде Војводине” из Новог Сада, за издавање Мишљења о уграђености услова заштите природе у План управљања Парком природе „Бељанска Бара” за период 2024-2033 године, дана 04.08.2023. године под бр. 019-2239/2, издаје

**МИШЉЕЊЕ НА УГРАЂЕНОСТ УСЛОВА У ПЛАН УПРАВЉАЊА  
 ПАРКОМ ПРИРОДЕ „БЕЉАНСКА БАРА“  
 ЗА ПЕРИОД 2024 - 2033 ГОДИНЕ**

Јавно водопривредно предузеће  
 «ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ»  
 НОВИ САД

Примљено:	10. 08. 2023		
Орг. јед.	Број	Прези	Предмет
II-113/27-23			

На основу увида у достављену документацију и документацију Завода констатује се:

1. Завод је издао Решење о условима заштите природе за потребе израде Плана управљања Парком природе „Бељанска бара” за период 2024 - 2033 године, у предмету под бројем 03 бр. 019-254/2 од 28.02.2023. године (у даљем тексту: Решење).
2. Са захтевом за издавање Мишљења о уграђености Услова заштите природе у План управљања Парком природе „Бељанска бара” за период 2024-2033 године, у документацији је достављена верзија предметног Плана управљања.

На основу претходних констатација и увидом у достављени нацрт, утврђено је су предметни услови инкорпорирани у План управљања Парком природе „Бељанска бара” за период 2024-2033 године и да надлежни орган може усвојити предметни Програм.



Достављено:

1. Наслову
2. Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине, инспекцији за заштиту животне средине
3. Архиви
4. Документацији



## 16. ВОДНИ УСЛОВИ

Јавно предузеће за водостројарство  
»ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ«  
НОВИ САД

Примљено 29.11.2023			
Чл. 117	113	37-23	Врло



Република Србија  
Аутономна покрајина Војводина  
Покрајински секретаријат за пољопривреду,  
водопривреду и шумарство

Булевар Михајла Пупина 16, 21000 Нови Сад  
Т: +381 21 487 4411; 456 721 Ф: +381 21 456 040  
www.psp.vojvodina.gov.rs

БРОЈ: 104-031-223/2023-09 ДАТУМ: 29.11.2023. године  
36

На основу надлежности Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство, сагласно члану 117 и 118 Закона о водама ("Службени гласник РС", број 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др.закон), члану 117, став 1, тачка 2 Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводина ("Службени гласник РС", број 99/2009, 67/2012-УС, 18/20-др. закон и 111/2021- др. закон), у вези са чланом 33 Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Службени лист АП Војводине“ број 37/2014, 54/2014- др. одлука, 37/2016, 29/2017, 24/2019, 66/2020 и 38/2021) и овлашћења покрајинског секретара истог органа број 104-031-223/2023-09 од 20.06.2023. године, решавајући по захтеву подносиоца ЈВП „Воде Војводине“, Булевар Михајла Пупина 25, Нови Сад, ПИБ 102094162, МБ 08761809, у поступку издавања водних услова, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство издаје

### ВОДНЕ УСЛОВЕ

За израду Плана управљања Парком природе „Бежанска бара“ за период од 2024. до 2033. године, издају се следећи водни услови:

1. План управљања урадити у складу са важећим прописима и нормативима за наведену врсту радова, као и прописима о потпуној заштити водног режима и водних објеката у условима коришћења вода, заштите од вода и заштите површинских и подземних вода од загађења, уз усклађивање планираних радова са хидромелиорационим урђењем предметног подручја.
2. Планом управљања предвидети такве радове којима се неће нарушавати функционалност и стабилност водних објеката, нити ће се водни објекти оштећивати.
3. Радовима предвиђеним предметним Планом не смеју се ометати, нити спречавати хидротехнички радови, спровођење одбране од поплава од спољашњих и унутрашњих вода и редовно одржавање водних објеката који се налазе на предметном подручју.
4. Приликом израде предметног Плана поштовати члан 1 Закона о водама („Службени гласник РС“, број 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др.закон), којим се уређује правни статус вода, интегрално управљање водама, управљање водним објектима и водним земљиштем, изворима и начину финансирања водне делатности, надзор над спровођењем овог Закона, као и друга питања значајна за управљање водама.
5. Чланом 8 Закона о водама дефинисано је водно земљиште и на њему се морају примењивати одредбе Закона о водама. План управљања урадити у складу са наведеним.
6. Поштовати и одредбе члана 9 Закона о водама којим је дефинисано приобално земљиште.
7. Планом управљања поштовати члан 9а Закона о водама којим је дефинисано управљање водним земљиштем у јавној својини, као и члан 10 истог Закона којим је дефинисана намена водног земљишта.
8. Предметним Планом управљања поштовати члан 23 Закона о водама, којим је уређено управљање водним објектима у јавној својини.
9. Ради очувања и одржавања водних тела површинских и подземних вода, заштитних и других водних објеката, спречавања погоршања водног режима, као и вршење радњи којима се може утицати на промену количине и квалитета воде у водотоцима, забране и ограничења дефинисана су чланом 133 Закона о водама ("Службени гласник РС", број 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др.закон). План урадити у складу са наведеним.

285

1/8

10. Предметни Парк природе обухвата део површине хидромелиорационог система ХМС „Бељанска бара“ - деоницу водотока Бељанска бара у дужини од 21.9km, почев од ушћа у канал ХС ДТД Бечеј-Богојево и простор успостављене заштитне зоне уз водоток.
- ХМС „Бељанска бара“, површине 29.671 хектар, простира се на територији општине Србобран (К.О. Турија) и општине Бечеј (К.О. Радичевић, К.О. Бачко Градиште и К.О. Бечеј). Границу слива са сверне старне чини ХМС Чик 1 и ХМС Чик 2, са запада ХМС Криваја 2, са југа и југоистока канал ХС ДТД Бечеј-Богојево, са истока ХМС Угарнице и са североистока ХМС Перлек-Меденаче-Мали рит. Ниво воде у систему Бељанска бара је у диктиран нивоом у каналу ХС ДТД Бечеј-Богојево.
- Канал ХС ДТД Бечеј-Богојево је део јединственог хидросистема Дунав-Тиса-Дунав, са диктираним водним режимом, који се одржава на прописан начин. Водостаји на предметном делу канала ХС ДТД Бечеј-Богојево се крећу у следећим границама:
- кота максималног водостаја.....78.50mnm,
  - кота минималног водостаја.....77.50mnm,
  - кота радног (уобичајеног) водостаја.....78.10-78.40mnm.
- 10.1. Бељанска бара је делимично уређен природни водоток, чије је извориште југоисточно од Бачке Тополе, а место улива у канал ХС ДТД Бечеј-Богојево, на стационожи кт 24+400, код Турије.
- 10.2. На водотоку Бељанска барастоје доњи, средњи и горњи ток.
- Доњи ток водотока, од стационоже кт 0+000 (улив у канал ХС ДТД Бечеј-Богојево) до кт 19+761 (Ружин канал), налази се у природној депресији, неправилног је облика са променљивом ширином воденог огледала и у потпуности је заштоћеном подручју ПП Бељанска бара. На делу од улива у канал ХС ДТД до пропуста на месту некадашње пруге Бечеј-Врбас, у дужини од 16,145 km, корито Бељанске баре је регулисано, а даље до Ружиног канала је нерегулисан део Бељанске баре. На доњем току водотока постоји изграђено 9 пропуста и 2 уставе-прва је код улива у канал ХС ДТД у склопу првог пропуста на стационожи кт 0+005, а друга на крају доњег тока, непосредно пре улива Ружиног канала на кт 19+761. Затварањем ових устава (узводне и низводне), доњи ток Бељанске баре може бити изолован. Доњи ток водотока је реципијент следећих канала за одводњавање: канала R-I (BE-I), канала R-II (BE-II), канала R-III (BE-III) са каналом R-III-1 (BE-II-1) и канала R-2 (BE-V) са каналима BE-V-1, BE-V-2, R-2-1 (BE-V-3), R-2-1-1 (BE-V-3-1) и R-2-1-1-1 (BE-V-3-1-1). Канали R-II и R-III би могли бити корићени и за наводњавање.
- Средњи ток водотока чини одводно-доводни канал који се водом снабдева из канала ХС ДТД Бечеј-Богојево (кт 11+850), преко Ружиног канала, дужине око 1.7 km. Овај део ХМС „Бељанска бара“ има двоенаменску функцију, са једне стране одводи воде са слива средњег и горњег тока, а са друге стране транспортује воде за наводњавање пољопривредних површина из водотока средњег тока. У оквиру заштићеног подручја ПП „Бељанска бара“ налази се део средњег тока водотока, односно деоница одводно-доводног канала, у дужини од око 2.1 km, од улива Ружиног канала на кт 19+761 до кт 21+886 (локација једанаестог пропуста на водотоку Бељанска бара, гледано од места улива водотока у канал ХС ДТД).
11. У зони водотока Бељанска бара уважити следеће услове за планирање објеката и извођење радова:
- 11.1. Не сме се реметити обала и утицати на водни режим водотока Бељанска бара, не сме се угрозити протицајни профил мелиорационих канала у свим условима рада система, као ни стабилност њиховог дна и косина.
- 11.1.1. Континуитет и правац инспекционих стаза у обостраном појасу ширине од мање 5,0 m од водотока Бељанска бара и мелиорационих канала, сачувати за пролаз и рад механизације која одржава канал.
- 11.2. Подземне објекте поставити најмање 1,0 m испод коте терена и обезбедити их од утицаја механизације за одржавање канал. Кота терена је кота обале у зони радно-инспекционе стазе.

- 11.3. У зони радно-инспекционе стазе није дозвољена изградња објеката, садња дрвећа, орање и копање земље и предузимање других радњи којима се ремети функција или угрожава стабилност водотока Беланска бара и мелиорационих канала и омета њихово редовно одржавање.
- 11.4. Забрањује се обављање радњи које могу угрозити стабилност и функционалност каналске мреже и којима би се онемогућили радови на редовном одржавању каналске мреже, а који се обављају у циљу обезбеђења ефикасног функционисања хидромелиорационог слива и одржавање стбилности водног режима.
12. Забрањено је у површинске и подземне воде уношење опасних и штетних материја које могу угрозити квалитет (еколошки и хемијски статус), тј. узроковати физичку, хемијску, биолошку или бактериолошку промену вода у складу са чланом 97 и 133 став 1 тачка 9 Закона о водама ("Службени гласник РС", број 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др.закон).
13. Планом предвидети потпуну заштиту земљишта и површинских и подземних вода од загађивања, као и спречити промену постојећег режима вода, у складу са:  
-Законом о водама (Службени гласник РС, број 30/10, 93/12, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др.закон);  
-Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање (Службени гласник РС, број 67/11, 48/12 и 1/16);  
-Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање (Службени гласник РС, број 24/14);  
-Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање (Службени гласник РС, број 50/12);  
-Уредбом о класификацији вода (Службени гласник СРС, број 5/68);  
-Правилником о опасним материјама у водама (Службени гласник СРС, број 31/82).
14. У површинске воде забрањено је испуштати било какве воде осим условно чистих атмосферских и пречишћених отпадних вода чији квалитет обезбеђује одржавање минимално доброт еколошког статуса (II класа воде) реципијента, према Уредби о класификацији вода. Квалитет ефлуента треба да задовољава граничне вредности прописане Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање и Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање. У подземне воде забрањено је уношење загађујућих материја, односно узроковање погоршања постојећег хемијског статуса подземне воде, осим ефлуента чији квалитет задовољава граничне вредности прописане Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање.
15. За све планиране активности које ће се обављати у оквиру предметне локације, мора се предвидети одговарајуће решење, у циљу обезбеђења стабилности и функционалности водних објеката и спречавања загађења земљишта, површинских и подземних вода.
16. План израдити на начин да предвиђене активности ни на који начин не смеју реметити могућност, услове одржавања и функцију водних објеката. Треба да је обезбеђен слободан и несметан пролаз службеним возилима и механизацији водопривреде у зони водних објеката.
17. При изради Плана управљања уважити да радови на редовном одржавању, реконструкцији и санацији водних објеката имају приоритет и не могу се условљавати од стране управљача.
18. За планирање било каквих радова и активности на водном земљишту морају се тражити нови водни услови. Ово важи и за обележавање граница подручја, постављање разних табли и сл.
19. Кретање чуварске службе и извођење планираних радова у зони водних објеката мора да буде под надзором и упуством водопривреде. Све евентуалне штете на водним објектима, настале кретањем службе управљача или извођењем планираних радова морају се отклонити у најкраћем року, о трошку управљача.



20. Намена водног земљишта над којим право управљања има ЈВП „Воде Војводине“, не могу се мењати без посебне сагласности ЈВП-а „Воде Војводине“.
21. Важност водних услова престаје по истеку годину дана од дана њиховог издавања, ако у том року није поднет захтев за издавање водне сагласности.
22. По завршетку израде Плана управљања, а пре коначног усвајања, обратити се овом Секретаријату са захтевом за издавање водне сагласности, у складу са чланом 119 Закона о водама.

### Образложење

Подносилац захтева ЈВП „Воде Војводине“, Булевар Михајла Пупина 25, Нови Сад, поднеле су захтев број II-113/29-23 од 11.08.2023. године за План управљања Парком природе „Бељанска бара“ за период од 2024. до 2033. године, који је у писарници покрајинских органа заведен под бројем 104-325-948/2023-045 од 14.08.2023. године. Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, дописом број 104-325-948/2023-05 од 17.08.2023. године, по службеној дужности, електронским путем затражио је од ЈВП-а „Воде Војводине“ Нови Сад, мишљење у поступку издавања водних услова. Тражено мишљење достављено је 21.11.2023. године.

Водни услови урађени су на основу следеће документације:

1. Захтев број II-113/29-23 од 11.08.2023. године;
2. Допис број 104-325-948/2023-05 од 17.08.2023. године
3. Мишљење у поступку издавања водних услова број II-978/6-23 од 21.11.2023. године ЈВП-а „Воде Војводине“ Нови Сад;
4. Предлог Плана управљања Парком природе „Бељанска бара“ за период од 2024. до 2033. године-на CD-у и у штампаној верзији.

На основу приложене документације констатовано је следеће:

Сагласно члану 41а, став 4. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010-испр., 14/2016, 95/2018 – др. закон и 71/2021) и Споразуму о стављању под заштиту Парка природе „Бељанска бара“, који су закључиле Скупштина општина Бечеј и Скупштина општина Србобран, ове локалне самоуправе, донеле су, појединачне одлуке о проглашењу заштићеног подручја Парка природе „Бељанска бара“. Тако је Скупштина општине Србобран на 8. седници одржаној 13.06.2013. године, донела Одлуку о проглашењу заштићеног подручја Парка природе „Бељанска бара“, која је објављена у „Службеном листу општине Србобран“ бр. 6/2013, док је Скупштина општине Бечеј донела истоимену одлуку на 12. седници одржаној дана 27.06.2013. године. Ова одлука је објављена у „Службеном листу општине Бечеј“ бр. 7/2013.

Парк природе „Бељанска бара“ поверен је на управљање ЈВП „Воде Војводине“ Нови Сад. Подручје Бељанске баре проглашава се заштићеним подручјем од локалног значаја, односно III категорије, и ставља се под заштиту ради очувања дивљег биљног и животињског света, међу којима је преко 80 таксона васкуларне флоре, 10 биљних заједница, 23 врсте риба, 7 врста водоземаца, 2 врсте гмизаваца, 136 врста птица.

Основни природни ресурс Бељанске баре је њен водоток, значајан пре свега за развој рибарства. У приобалном подручју као ресурс јавља се трска, мада се њено коришћење као и коришћење рибљег фонда мора ограничити мерама заштите простора. Простор Парка природе „Бељанска бара“ са својим очуваним природним одликама и заштитном зоном, пружа могућности за успостављање различитих облика туризма у оквирима одрживог развоја овог простора. Овако очувана станишта у Војводини и поред доминантних антропогених утицаја, данас представљају реткост, због чега се намеће неопходност њихове заштите ради очувања оно мало природних станишта који представљају уточиште ретким биљним и животињским врстама.

Парк природе „Бељанска бара“ позициониран је у централној Бачкој, у Аутономној Покрајини Војводини. Бељанска бара настаје од неколико плитких долова, који се састају 3 km северно од

Старобечејских салаша, затим тече у правцу југо-запада и улива се у Велики бачки канал код Турије. Територијално се налази на подручју општина Бечеј и Србобран.

Укупна површина Парка природе „Бежанска бара“ износи 173,1 ha, од чега 140,5 ha припада територији општине Бечеј, а 32,6 ha територији општине Србобран. Структура површине према власништву показује да је највећи део површине (170,3 ha) у друштвеном власништву, корисника ЈВП „Воде Војводине“, осим 1 ha корисника ВДП „Средња Бачка“ Бечеј. У приватном власништву је око 3 ha, који се воде као трстици и мочваре.

У геоморфолошком погледу локалитет је усечен у лесну терасу. Горњи делови тока налазе се на бачкој лесној заравни, а доњи део на пространој јужно-бачкој лесној тераси. На топографској површини лесне терасе уочавају се морфолошки облици: лучна удубљења, брежуљкаста узвишења, долови и долине.

На свом току, дугачком 39 km, Бежанска бара гради петнаестак меандара, од којих су изразити они у близини железничке пруге Бечеј-Врбас. Ово је последица малог пада терена, геолошког састава и уопште специфичних услова отицања. Њена ширина је у горњем делу тока 1-2 m, а у доњим деловима 150 m. Највећа дубина воде мерена је 600m узводно од ушћа у Велики бачки канал и износи 2,8 m. Због карактеристика терена, падавинска вода има веома малог удела у храњењу тока, јер је отицање на ниском и равном терену споро, испаравање знатно, а добар део ове воде гравитира ка суседним токовима Криваје, Великог бачког канала или Чика.

Бежанска бара у целој својој дужини пружа се унутар културног предела који је човек изменио за своје потребе. Бројне људске активности су коришћењем ресурса измениле квалитет станишта, нарочито због интензивне ратарске производње. Окружење природног добра је аграрно подручје у коме доминирају ратарске културе. Тип предела је отворен, без шума или пољозаштитних појасева. Нестанком салаша, нестали су и дрвореди, као и групације стабала, а настао је хомогени предео ниског биолошког и предеоног диверзитета. Несумњиво је да водоток Бежанске баре представља једно од очуваних природних подручја у ширем окружењу, што показује присуство бројних ретких врста флоре и фауне, специфичних биљних заједница водене и мочварне вегетације, са фрагментима реликтног трестеног станишта. Овако очувана станишта у Војводини, и поред доминантних антропогених утицаја, данас представљају реткост, због чега се намеће неопходност њихове заштите ради очувања оно мало природних станишта који представљају уточиште ретким биљним и животињским врстама. Еколошки значај Бежанске баре огледа се у функцији очувања различитих типова вегетације и разноврсних заједница, везаних за водена и влажна станишта. Ово природно добро је рефугијум за угрожене биљне и животињске врсте. Водена и мочварна станишта представљају значајна места за гнезђење и миграцију птица на простору Војводине.

Морфолошке особине корита су резултат регулације водотокова, када је плитко и широко корито замењено копаним каналом који је обликован по потребама корисника пољопривредног земљишта и самог водотока. За разлику од других измењених водотокова Војводине димензије и особине вештачки формираног корита се не разликују битно од карактеристика стајаћих вода овог региона. Повезаност баре са каналом ДТД спречава потпуну изолацију станишта, али за неке слабо покретљиве врсте постојаће уставе и други водопривредни објекти представљају непоходну баријеру.

Од ушћа до првог меандра, ову речицу ђуприје деле на јасно издвојена три окна. Прва целина простира се од ђуприје код ушћа у Велики Бачки канал, преко 1. и 2. окна у којима су наглашени утицаји људске активности, до половине 3. окна, где је на обали изграђен највећи туристички објект на Бежанској бари. Друга просторна целина обухвата део корита који је у близини насеља Радичевић, уз пут Србобран-Бечеј и делове корита у близини напуштеног колосека пруге, са просторним трстицима. Трећој просторној целини припада преостали део корита, узводно од Боткиних салаша, до границе заштићеног подручја. На простору Парка природе „Бежанска бара“ постоји 11 ђуприја. Почевши од ушћа баре у Велики бачки канал, узводно се ређају једна за другом: 1. Бабина ђуприја, 2. Задружна ђуприја, 3. Каћанска ђуприја, 4. Биргешова ђуприја, 5. Гајинова ђуприја, 6. Маркова ђуприја, 7. Ђуприја код Радичевића, 8. Ђуприја код пруге, 9. Ђуприја на Малом Јарошу, 10. Ђуприја код Боткиног салаша, 11. Ђуприја на граници природног добра (почетак првог меандра). Између Баба Евине на ушћу и Задружине ђуприје налази се прво окно, између Задружне и Каћанске друго, а између Каћанске и Биргешове је треће окно. Од

значајних локалитета на Бељанској бари издваја се простор Парошког салаша, са очуваним природним вредностима и новоизграђени туристички објекат „Салаш Бељански рај”. Због линераног облика и мале ширине природног добра, влажна станишта Бељанске баре су у целини под директним утицајем окружења. Негативни антропогени утицаји присутни су на целом подручју природног добра, изазивајући деградацију и фрагментацију станишта. Ради очувања природних вредности, као и због њиховог унапређења, неопходно је отклањати, односно умањивати негативне антропогене утицаје и примењивати мере активне заштите.

Главни угрожавајући фактор за простор Парка природе „Бељанска бара” јесте утицај главних околних пољопривредних површина, које се простиру до обала водотокова. Изражен је недостатак заштитних појасева између природних станишта и обрадивих површина. Водоток Бељанске баре карактерише наглашено вијугаво корито са меандерима, који у великом луку обухватају пољопривредне механизације за потребе обраде пољопривредних површина. Интензивно и неконтролисано коришћење бицида, ђубрива и других хемијских средстава, која спирањем земљишта, подземним водама или на други начин доспевају у корито баре, представља основни фактор загађења воде, односно еутрофикације подручја. Ради спречавања загађења заштите животне средине, приликом примене пестицида, неопходно је поштовати водозащитне зоне и спречити контаминацију вода пестицидима. Простор како непосредне тако и шире околине Парка природе „Бељанска бара” је под све јачим непосредним антропогеним утицајем, па преостала станишта представљају последњи рефугијум, у ширем окружењу, за фауну водоземаца и гмизаваца. Овај антропогени утицај се посебно испољава кроз: уништавање, односно губитак станишта, фрагментацију станишта, развој пољопривредне производње уз границе заштићеног добра, водопривредне радове и захвате, урбанизацију (изградња викендица), уношење алохтоних предаторских врста.

Најочљивији утицај руба је еутрофикација. Извори азотних и фосфорних једињења су честице ношене еолском и воденом ерозијом, као и материје доспеле у подземне воде. Салаш представљају тачкасте изворе загађења. У непосредној близини природног добра „Бељанска бара” нема већих индустријских постројења.

Веза Бељанске баре са каналом хидросистема ДТД регулисана је импровизованом уставом. Постоји могућност да услед хаварије на уставу, често веома загађена вода из канала и из суседног водотока Криваје продре у Бељанску бару.

Промене водног режима и мелиоративне активности у протеклом периоду реализоване су према Закону о водама. На подручју Бељанске баре није спроведена регулација водног режима. Постојеће програме уређења и коришћења вода корисницима адекватно спроводили. На основу Закона о водама регулација је вршена углавном само за потребе уређења обала и измуљивања корита на просторима са туристичком изградњом. С обзиром да су присутни негативни утицаји због промена режима површинских и подземних вода, посебно прекомерног одводњавања и сезонског исушивања вода, у наредне две до три године било би неопходно израдити Правилник регулације водног режима Бељанске баре.

Генерални концепт заштите, унапређења и одрживог развоја природног добра заснива се на постојећем стању и очуваности водених и влажних станишта Бељанске баре, наглашеног антропогеног утицаја и проналажења начина ревитализације станишта. Заштита природних вредности Бељанске баре захтева спровођење мера активне заштите. Примењивање концепта заштите је неопходно због снажних негативних утицаја аграрног предела који окружује природно добро.

Основне претпоставке за ефикасно спровођење заштите су:

- ✓ Доношење прописаних програмских и планских докумената;
- ✓ Обезбеђивање стручног кадра;
- ✓ Обезбеђивање обучене чуварске службе;
- ✓ Обезбеђивање средстава у опремању и уређењу подручја;
- ✓ Разрада и реализација система финансирања.

За Бељанску бару, као влажно подручје, основни услов опстанка је очување и унапређење квалитета и режима воде, са обезбеђивањем услова за стабилан развој фито и зооценоза, уз ограничено и контролисано коришћење природних ресурса. У том смислу је за реконструкцију водног режима потребно обезбедити функционисање хидрографевинских објеката за оптималан

проток воде и доток свеже воде, нарочито у летњим месецима, са измуљивањем делова корита. Потребно је усмерити и контролисати коришћење воде, као основног природног ресурса, за потребе одрживог развоја становништва, пољопривреде, туризма и др. Просторном организацијом природног добра и мерама заштите треба побољшати стање природног добра, првенствено квалитет воде и земљишта. Основни задатак је смањење негативних утицаја пољопривредних површина на природно добро, што треба постићи формирањем тампон односно бафер-зоне. План управљања дефинисаће начин спровођења заштите, коришћења и управљања заштићеним подручјем, смернице и приоритете за заштиту и очување природних вредности заштићеног подручја, као и развојне смернице, уз уважавање потреба локалног становништва. На овом заштићеном подручју требало би, као меру заштите која може да допринесе очувању природних процеса, обезбедити традиционално коришћење простора и природних ресурса (сеча трске, излов алохтоних врста, сузбијање инвазивних врста). Локално становништво треба да користи простор у складу са прописаним мерама заштите.

Дугорочни циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог развоја су:

1. заштита водених, барских, ливадских и слатинских станишта значајних за заштиту на националном и међународном нивоу, очувања њихових еколошких карактеристика, као и очувања биодиверзитета специфичног за Панонски биогеографски регион;
2. обезбеђивање повољног еколошког статуса Бежанске баре, на коме због положаја и специфичних еколошких карактеристика егзистира велики диверзитет биљних и животињских врста;
3. очување популација строго заштићених и заштићених врста флоре и фауне, нарочито оних чије је постојање везано за низијске водотокове Панонског биогеографског региона;
4. унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора према суседним заштићеним подручјима;
5. обезбеђивање еколошког интегритета и функционалности екосистема Бежанске баре;
6. смањење интензитета, односно уклањања угрожавајућих фактора и фаворизовања чинилаца који позитивно делују на заштићено подручје и његове компоненте.

Активности из овог Плана би требале да обезбеде унапређење екосистема и биодиверзитета и ускладе потребе развоја са очувањем природних ресурса.

Све активности везане за заштиту и ревитализацију морају бити континуиране.

Услови неопходни за остваривање задатих циљева, поред финансијских, одређени су и на основу фактора угрожавања и реалних могућности реализације:

- Праћење стања природних вредности према утврђеним режимима заштите и дефинисање угрожавајућих фактора, као и њихово умањивање или потпуно елиминисање, ради даље разраде активности на уклањању негативних фактора;
- Успостављање мониторинга природних екосистема;
- Идентификација мера санације потребних за обезбеђења просторно-планских и техничких услова, како би се сачувале природне вредности;
- Развој основних функција и делатности заштићеног природног добра за потребе научно-истраживачких, културно-образовних, информативно-пропагандних и других активности;
- Унапређење информационог система у смислу метода и обима промоције, презентације и популаризације Парка природе Бежанска бара;
- Израда пројеката, студија и програма заштите и коришћења, с циљем изналажења модуса за укључивање у међународну и националну мрежу за очување и унапређење биодиверзитета.

Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, у оквиру својих надлежности, дао је водне услове, у складу са одредбама чл. 113-118 Закона о водама („Службени гласник РС”, број 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др.закон).

Према одредби члана 117 став 1 Закона о водама, објекат потпада под тачку 19) планови и програми управљања заштићеним односно рибарским подручјем. На основу члана 43 истог Закона, у смислу водне делатности, у питању је заштита вода од загађивања.

Предметна локација припада сливу Дунава и водном подручју Дунав.

Услови предложени у Мишљењу ЈВП-а „Воде Војводине“ из Новог Сада, су прихваћени. Приложено Мишљење је прилог у складу са одредбама члана 118 став 6 Закона о водама.

Услови су дати у складу са одредбама Закона о водама, смерницама из Водопривредне основе РС („Службени гласник РС“, број 11/02) и пратећим подзаконским актима.

Водни услови су уведени у уписник водних услова овог Секретаријата за водно подручје Дунав под редним бројем 750 од 29.11.2023. године, у складу са Правилником о садржини, начину вођења и обрасцу водне књиге („Службени гласник РС“, број 86/10).

ПО ОВЛАШЋЕЊУ ПОКРАЈИНСКОГ СЕКРЕТАРА  
БРОЈ: 104-031-223/2023-09 од 20.06.2023. ГОДИНЕ  
В.Д. ПОМОЋНИКА ПОКРАЈИНСКОГ СЕКРЕТАРА



Дејан Андрић

Доставити:

- ЈВП „Воде Војводине“, Булевар Михајла Пупина 25, Нови Сад, Сектор за развој
- Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде- Републичкој дирекцији за воде, Нови Београд, Булевар уметности 2а (електронски)
- ЈВП-у „Воде Војводине“, Нови Сад, Бул. Михајла Пупина 25 (електронски)
- Надлежном водном инспектору (електронски)
- Водној књизи
- Архиви

Зорица Блажин   
(извршилац/обрађивач предмета)



## 17. РЕШЕЊЕ О ВОДНОЈ САГЛАСНОСТИ



Република Србија  
 Аутономна покрајина Војводина  
**Покрајински секретаријат за пољопривреду,  
 водопривреду и шумарство**  
 Булевар Михајла Пупина 16, 21000 Нови Сад  
 Т: +381 21 487 4411; 456 721 Ф: +381 21 456 040  
 www.psp.vojvodina.gov.rs

БРОЈ: 104-325-1310/2023-05 ДАТУМ: 13.12.2023.године  
 35

Јавно веће  
 »ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ«  
 НОВИ САД

Управљено: 14.12.2023  
 Опред. бр. 11-113/46

На основу надлежности Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство, сагласно члану 119 Закона о водама („Службени гласник РС“ број 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др. закон), члану 117, став 1, тачка 2 Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводина („Службени гласник РС“, број 99/2009, 67/2012-УС, 18/20-др. закон и 111/2021- др. закон), у вези са чланом 33 Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Службени лист АП Војводине“ број 37/2014, 54/2014-испр., 37/2016, 29/2017, 24/2019, 66/2020 и 38/2021) и овлашћења покрајинског секретара истог органа број 104-031-99/2023-09 од 24.02.2023. године и члана 136 Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, број 18/2016, 95/2018 аутентично тумачење и 2/2023-одлука УС), поступајући по захтеву подносиоца ЈВП „Воде Војводине“-Сектор за развој, Булевар Михајла Пупина 25, Нови Сад, матични број 08761809, ПИБ 102094162, у управној ствари издавања водне сагласности, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство доноси

### РЕШЕЊЕ О ВОДНОЈ САГЛАСНОСТИ

ЈВП-у „Воде Војводине“-Сектор за развој, Булевар Михајла Пупина 25, Нови Сад, потврђује се да је План управљања Парком природе „Бељанска бара“ за период од 2024. до 2033. године-Предлог, деловодни број II-113/38-23 од 30.11.2023. године, урађен у скалду са Водним условима број 104-325-948/2023-05 од 29.11.2023. године Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Нови Сад. За даље поступање по овом Решењу, постављају се следећи услови:

1. Водна сагласност издаје се ради усвајања Плана управљања.
2. Активности које су дате Планом управљања реализовати на начин којим ће се обезбедити заштита и коришћење водних објеката, заштита режима вода и заштита вода од загађивања.
3. Ова водна сагласност се односи искључиво на достављену документацију. Уколико се предвиђају активности које нису обухваћене приложеним Планом управљања, неопходно је прибавити водна акта у посебном поступку.

### Образложење

ЈВП-у „Воде Војводине“-Сектор за развој, Булевар Михајла Пупина 25, Нови Сад, поднео је захтев број II-113/38-23 од 30.11.2023. године, Покрајинском секретаријату за пољопривреду, водопривреду и шумарство за издавање водне сагласности на План управљања Парком природе „Бељанска бара“ за период од 2024. до 2033. године-Предлог, деловодни број II-113/38-23 од 30.11.2023. године. У писарници покрајинских органа захтев је заведен под бројем 104 325 1310/2023-05 од 01.12.2023. године.

Водна сагласност урађена је на основу следеће документације:

1. Захтев број II-113/38-23 од 30.11.2023. године;

1/6

2. План управљања Парком природе „Белјанска бара“ за период од 2024. до 2033. године-  
Предлог, деловодни број II-113/38-23 од 30.11.2023. године.

На основу приложене документације констатовано је следеће:

Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, у оквиру својих надлежности, дао је услове у диспозитиву Решења, у складу са одредбама чл. 113, 114, 119–121 Закона о водама ("Службени гласник РС", број 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др.закон).

Према одредби члана 117 став 1 Закона о водама, предмет потпада под тачку 19) планови и програми управљања заштићеним односно рибарским подручјем. На основу члана 43 истог Закона, у смислу водне делатности, у питању је заштита вода од загађивања.

Предмет водне сагласности је План управљања Парком природе „Белјанска бара“ за период од 2024. до 2033. године. План управљања доноси се у складу са одредбама члана 8. Одлуке о проглашењу заштићеног подручја Парка природе „Белјанска бара“ (Сл. лист општине Србобран бр. 6/2013. и Сл. лист општине Бечеј бр. 7/2013.).

Површина коју План обухвата је 173,12 ha.

Парк природе „Белјанска бара“ поверен је на управљање ЈВП „Воде Војводине“ из Новог Сада, на основу члана 7. Одлуке о проглашењу заштићеног подручја Парка природе „Белјанска бара“.

Подручје Белјанске баре проглашава се заштићеним подручјем од локалног значаја, односно III категорије, и ставља се под заштиту ради очувања дивљег биљног и животињског света.

Основни природни ресурс Белјанске баре је њен водоток, значајан пре свега за развој рибарства. У приобалном подручју као ресурс јавља се трска, мада се њено коришћење као и коришћење рибљег фонда мора ограничити мерама заштите простора. Простор Парка природе „Белјанска бара“ са својим очуваним природним одликама и заштитном зоном, пружа могућности за успостављање различитих облика туризма у оквирима одрживог развоја овог простора. Овако очувана станишта у Војводини и поред доминантних антропогених утицаја, данас представљају реткост, због чега се намеће неопходност њихове заштите ради очувања оно мало природних станишта који представљају уточиште ретким биљним и животињским врстама.

Парк природе „Белјанска бара“ позициониран је у централној Бачкој, у Аутономној Покрајини Војводини. Белјанска бара настаје од неколико плитких долова, који се састају 3 km северно од Старобечејских салаша, затим тече у правцу југо-запада и улива се у Велики бачки канал код Турије. Територијално се налази на подручју општина Бечеј и Србобран.

Укупна површина Парка природе „Белјанска бара“ износи 173,1 ha, од чега 140,5 ha припада територији општине Бечеј, а 32,6 ha територији општине Србобран. Структура површине према власништву показује да је највећи део површине (170,3 ha) у друштвеном власништву, корисника ЈВП „Воде Војводине“, осим 1 ha корисника ВДП „Средња Бачка“ Бечеј, у приватном власништву је око 3 ha, који се воде као трстици и мочваре.

У геоморфолошком погледу локалитет је усечен у лесну терасу. Горњи делови тока налазе се на бачкој лесној заравни, а доњи део на пространој јужно-бачкој лесној тераси. На топографској површини лесне терасе уочавају се морфолошки облици: лучна удубљења, брежуљкаста узвишења, долови и долине.

На свом току, дугачком 39 km, Белјанска бара гради петнаестак меандара, од којих су изразити они у близини железничке пруге Бечеј-Врбас. Ово је последица малог пада терена, геолошког састава и уопште специфичних услова отицања. Њена ширина је у горњем делу тока 1-2 m, а у доњим деловима 150 m. Највећа дубина воде мерена је 600m узводно од ушћа у Велики бачки канал и износи 2,8 m. Због карактеристика терена, падавинска вода има веома малог удела у храћењу тока, јер је отицање на ниском и равном терену споро, испаравање знатно, а добар део ове воде гравитира ка суседним токовима Криваје, Великог бачког канала или Чика.

Белјанска бара у целој својој дужини пружа се унутар културног предела који је човек изменио за своје потребе. Бројне људске активности су коришћењем ресурса измениле квалитет станишта, нарочито због интензивне ратарске производње. Окружење природног добра је

аграрно подручје у коме доминирају ратарске културе. Тип предела је отворен, без шума или пољозаштитних појасева. Нестанком салаша, нестали су и дрвореди, као и групације стабала, а настао је хомогени предео ниског биолошког и предеоног диверзитета. Несумњиво је да водоток Беланске баре представља једно од очуваних природних подручја у ширем окружењу, што показује присуство бројних ретких врста флоре и фауне, специфичних биљних заједница водене и мочварне вегетације, са фрагментима реликтог тресеног станишта. Овако очувана станишта у Војводини, и поред доминантних антропогених утицаја, данас представљају реткост, због чега се намеће неопходност њихове заштите ради очувања оно мало природних станишта који представљају уточиште ретким биљним и животињским врстама. Еколошки значај Беланске баре огледа се у функцији очувања различитих типова вегетације и разноврсних заједница, везаних за водена и влажна станишта. Ово природно добро је рефугијум за угрожене биљне и животињске врсте. Водена и мочварна станишта представљају значајна места за гнезђење и миграцију птица на простору Војводине.

Морфолошке особине корита су резултат регулације водотокова, када је плитко и широко корито замењено копаним каналом који је обликован по потребама корисника пољопривредног земљишта и самог водотока. За разлику од других измењених водотокова Војводине димензије и особине вештачки формираног корита се не разликују битно од карактеристика стајаћих вода овог региона. Повезаност баре са каналом ДТД спречава потпуну изолацију станишта, али за неке слабо покретљиве врсте постојаће уставе и други водопривредни објекти представљају непоходну баријеру.

Од ушћа до првог меандра, ову речицу ћуприје деле на јасно издвојена три окна. Прва целина простире се од ћуприје код ушћа у Велики Бачки канал, преко 1. и 2. окна у којима су наглашени утицаји људске активности, до половине 3. окна, где је на обали изграђен највећи туристички објекат на Беланској бари. Друга просторна целина обухвата део корита који је у близини насеља Радичевић, уз пут Србобран-Бечеј и делове корита у близини напушеног колосека пруге, са просторним трстицима. Трећој просторној целини припада преостали део корита, узводно од Боткиних салаша, до границе заштићеног подручја. На простору Парка природе „Беланске баре“ постоји 11 ћуприја. Почевши од ушћа баре у Велики бачки канал, узводно се ређају једна за другом: 1. Бабина ћуприја, 2. Задружна ћуприја, 3. Каћанска ћуприја, 4. Биргешова ћуприја, 5. Гајинова ћуприја, 6. Маркова ћуприја, 7. Ћуприја код Радичевића, 8. Ћуприја код пруге, 9. Ћуприја на Малом Јарошу, 10. Ћуприја код Боткиног салаша, 11. Ћуприја на граници природног добра (почетак првог меандра). Између Баба Евине на ушћу и Задружине ћуприје налази се прво окно, између Задружне и Каћанске друго, а између Каћанске и Биргешове је треће окно. Од значајних локалитета на Беланској бари издваја се простор Парошког салаша, са очуваним природним вредностима и новоизграђени туристички објекат „Салаш Белански рај“.

Због линераног облика и мале ширине природног добра, влажна станишта Беланска баре су у целини под директним утицајем окружења. Негативни антропогени утицаји присутни су на целом подручју природног добра, изазивајући деградацију и фрагментацију станишта. Ради очувања природних вредности, као и због њиховог унапређења, неопходно је отклањати, односно умањивати негативне антропогене утицаје и примењивати мере активне заштите.

Главни угрожавајући фактор за простор Парка природе „Беланска бара“ јесте утицај главних околних пољопривредних површина, које се простиру до обала водотокова. Изражен је недостатак заштитних појасева између природних станишта и обрадивих површина. Водоток Беланске баре карактерише наглашено вијугаво корито са меандерима, који у великом луку обухватају пољопривредне механизације за потребе обраде пољопривредних површина. Интензивно и неконтролисано коришћење биоцида, ђубрива и других хемијских средстава, која спирањем земљишта, подземним водама или на други начин доспевају у корито баре, представља основни фактор загађења воде, односно еутрофикације подручја. Ради спречавања загађења заштите животне средине, приликом примене пестицида, неопходно је поштовати водозаштитне зоне и спречити контаминацију вода пестицидима. Простор како непосредне тако и шире околине Парка природе „Беланска бара“ је под све јачим непосредним антропогеним



утицајем, па преостала станишта представљају последњи рефугијум, у ширем окружењу, за фауну водоземаца и гмизаваца. Овај антропогени утицај се посебно испољава кроз: уништавање, односно губитак станишта, фрагментацију станишта, развој пољопривредне производње уз границе заштићеног добра, водопривредне радове и захвате, урбанизацију (изградња викендица), уношење алохтоних предаторских врста.

Најочљивији утицај руба је еутрофикација. Извори азотних и фосфорних једињења су честице ношене еолском и воденом ерозијом, као и материје доспеле у подземне воде. Салаша представљају тачкасте изворе загађења. У непосредној близини природног добра „Бељанска бара“ нема већих индустријских постројења.

Веза Бељанске баре са каналом хидросистема ДТД регулисана је импровизованом уставом. Постоји могућност да услед хаварије на устави, често веома загађена вода из канала и из суседног водотока Криваје продре у Бељанску бару.

Промене водног режима и мелиоративне активности у протеклом периоду реализоване су према Закону о водама. На подручју Бељанске баре није спроведена регулација водног режима. Постојеће програме уређења и коришћења вода корисницима адекватно спроводили. На основу Закона о водама регулација је вршена углавном само за потребе уређења обала и измуљивања корита на просторима са туристичком изградњом. С обзиром да су присутни негативни утицаји због промена режима површинских и подземних вода, посебно прекомерног одводњавања и сезонског исушивања вода, у наредне две до три године било би неопходно израдити Правилник регулације водног режима Бељанске баре.

Генерални концепт заштите, унапређења и одрживог развоја природног добра заснива се на постојећем стању и очуваности водених и влажних станишта Бељанске баре, наглашеног антропогеног утицаја и проналажења начина ревитализације станишта. Заштита природних вредности Бељанске баре захтева спровођење мера активне заштите. Примењивање концепта заштите је неопходно због снажних негативних утицаја аграрног предела који окружује природно добро.

Основне претпоставке за ефикасно спровођење заштите су:

- ✓ Доношење прописаних програмских и планских докумената;
- ✓ Обезбеђивање стручног кадра;
- ✓ Обезбеђивање обучене чуварске службе;
- ✓ Обезбеђивање средстава у опремању и уређењу подручја;
- ✓ Разрада и реализација система финансирања.

За Бељанску бару, као влажно подручје, основни услов опстанка је очување и унапређење квалитета и режима воде, са обезбеђивањем услова за стабилан развој фито и зооценоза, уз ограничено и контролисано коришћење природних ресурса. У том смислу је за реконструкцију водног режима потребно обезбедити функционисање хидрографевинских објеката за оптималан проток воде и доток свеже воде, нарочито у летњим месецима, са измуљивањем делова корита. Потребно је усмерити и контролисати коришћење воде, као основног природног ресурса, за потребе одрживог развоја становништва, пољопривреде, туризма и др. Просторном организацијом природног добра и мерама заштите треба побољшати стање природног добра, првенствено квалитет воде и земљишта. Основни задатак је смањење негативних утицаја пољопривредних површина на природно добро, што треба постићи формирањем тампон односно бафер-зоне.

План управљања дефинисаће начин спровођења заштите, коришћења и управљања заштићеним подручјем, смернице и приоритете за заштиту и очување природних вредности заштићеног подручја, као и развојне смернице, уз уважавање потреба локалног становништва. На овом заштићеном подручју требало би, као меру заштите која може да допринесе очувању природних процеса, обезбедити традиционално коришћење простора и природних ресурса (сеча трске, излив алохтоних врста, сузбијање инвазивних врста). Локално становништво треба да користи простор у складу са прописаним мерама заштите.

Дугорочни циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог развоја су:

1. заштита водених, барских, ливадских и слатинских станишта значајних за заштиту на националном и међународном нивоу, очувања њихових еколошких карактеристика, као и очувања биодиверзитета специфичног за Панонски биогеографски регион;
2. обезбеђивање повољног еколошког статуса Бељанске баре, на коме због положаја и специфичних еколошких карактеристика егзистира велики диверзитет биљних и животињских врста;
3. очување популација строго заштићених и заштићених врста флоре и фауне, нарочито оних чије је постојање везано за низијске водотокове Панонског биогеографског региона;
4. унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора према суседним заштићеним подручјима;
5. обезбеђивање еколошког интегритета и функционалности екосистема Бељанске баре;
6. смањење интензитета, односно уклањања угрожавајућих фактора и фаворизовања чинилаца који позитивно делују на заштићено подручје и његове компоненте.

Активности из овог Плана би требале да обезбеде унапређење екосистема и биодиверзитета и ускладе потребе развоја са очувањем природних ресурса.

Све активности везане за заштиту и ревитализацију морају бити континуиране.

Услови неопходни за остваривање задатих циљева, поред финансијских, одређени су и на основу фактора угрожавања и реалних могућности реализације:

- Праћење стања природних вредности према утврђеним режимима заштите и дефинисање угрожавајућих фактора, као и њихово умањивање или потпуно елиминисање, ради даље разраде активности на уклањању негативних фактора;
- Успостављање мониторинга природних екосистема;
- Идентификација мера санације потребних за обезбеђења просторно-планских и техничких услова, како би се сачувале природне вредности;
- Развој основних функција и делатности заштићеног природног добра за потребе научно-истраживачких, културно-образовних, информативно-пропагандних и других активности;
- Унапређење информационог система у смислу метода и обима промоције, презентације и популаризације Парка природе Бељанска бара;
- Израде пројеката, студија и програма заштите и коришћења, с циљем изналажења модуса за укључивање у међународну и националну мрежу за очување и унапређење биодиверзитета.

Организација, коришћење, уређење простора и изградња објеката на заштићеном подручју врши се на основу просторног плана подручја посебне намене, односно урбанистичког плана, у складу са законом који уређује заштиту природе и Одлуком о проглашењу заштићеног подручја. Просторни план посебне намене било би пожељно да израде, уколико не поседују, обе општине кроз које се простира заштићено подручје Бељанске баре.

За подручје Бељанске баре не постоји посебна, детаљнија просторно-планска и пројектна документација. У просторним плановима општине Бечеј и Србобран, ово подручје је картографски обрађено са наменом заштите природе.

Заштићено природно добро простира се на површини од 173,121 ha и са својим природним погодностима значајан је са еколошког и туристичког аспекта. Око природног добра успоставља се заштитна зона површине око 325,820 ha. Заштитна зона је одређена на подручјима у окружењу која имају пресудан утицај на хидролошки режим, као и природне вредности заштићеног добра. Усмеравање могућности коришћења ресурса (спортски риболов, коришћење воде, трске и сл.), под строгог контролисаним условима треба да буде у складу са концептом заштите природног добра. Заштитна зона обухвата део ушћа у Великом бачком каналу код Турије и у појасу ширине од 50 m, уз корито Бељанске баре, прати границу природног добра. На појединим локалитетима заштитна зона обухвата и просторе са остацима напуштених салаша уз обалу баре, као и комплекс туристичко-угоститељског објекта „Бељански рај“. Заштитној зони припада и корито каналсаног меандра баре, од границе природног добра до пута Србобран -

Бечеј. У заштитну зону су укључена и корита затрпаних и делимично зацељених јаруга као и канали преко којих се Бељанска бара снабдева водом из Великог бачког канала. Заштићена подручја не представљају само важне инструменте очувања биодиверзитета, него садрже и велики потенцијал социјалног и економског развоја. Свако заштићено подручје је од значаја за развој и добробит локалног становништва, нарочито за насељена места која гравитирају према природном добру. Предности за одрживи развој се огледају у установљеним могућностима коришћења природних вредности подручја, које се састоје у ограниченом и контролисаном туризму, рекреативном риболову и спортско рекреативним активностима. Природне вредности парка природе „Бељанска Бара“ пружају могућност развоја еко-туризма, као и научно-истраживачких, образовно-васпитних и спортско-рекреативних садржаја. Управљање водама може се вршити само ако постоји развијена свест о потреби очувања ресурса, како по питању квалитета, тако и по питању квантитета. Индивидуални корисници површинских и подземних вода могу бити веома утицајни са становништва прекомерне експлоатације и загађења ресурса, тако да је њихово образовање од изузетног значаја. Због очуваних природних вредности, Парк природе „Бељанска бара“ пружа низ могућности за развој општих функција на подручјима општина Бечеј и Србобран, поготово унапређењу туризма, као и коришћењу предности у научно-културним, образовно-васпитним и другим активностима.


Из свега наведеног, овај Секретаријат утврдио је да је План управљања Парком природе „Бељанска бара“ за период од 2024. до 2033. године-Предлог, деловодни број П-113/38-23 од 30.11.2023. године, урађен у складу са Водним условима број 104-325-948/2023-05 од 29.11.2023. године, те издаје Решење о водној сагласности под условима наведеним у диспозитиву Решења.

Локација припада сливу реке Дунав и водном подручју Дунав.

Решење је уведено у уписник водних сагласности овог Секретаријата за водно подручје Дунав под редним бројем 264 од 13.12.2023. године, у складу са Правилником о садржини, начину вођења и обрасцу водне књиге („Службени гласник РС“, број 86/10).


Правна поука: Против решења се може изјавити жалба Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде у року од 15 дана од дана достављања решења, путем Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство Нови Сад.

ПО ОВЛАШЋЕЊУ ПОКРАЈИНСКОГ СЕКРЕТАРА  
БРОЈ: 104-031-99/2023-09 од 24.02.2023. ГОДИНЕ  
В.Д. ПОДСЕКРЕТАРА ПОКРАЈИНСКОГ СЕКРЕТАРИЈАТА



Александар Пановски

Доставити:

- ЈВП-у „Воде Војводине“-Сектор за развој, Булевар Михајла Пупина 25, Нови Сад
  - Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде - Републичкој дирекцији за воде, Нови Београд, Булевар уметности 2а (електронски)
  - ЈВП-у „Воде Војводине“, Нови Сад, Бул. Михајла Пупина 25 (електронски)
  - Надлежном водном инспектору (електронски)
  - Водној књизи
  - Архиви
- Зорица Блажин   
(извршилац/обрађивач предмета)

